

สภาพและพฤติกรรมกรรมการประเมินผลการเรียนของครู

กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 พ.ศ. 2524 เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2523 โดยได้กำหนดหลักการในการประเมินผลการเรียน ให้โรงเรียนมีหน้าที่ประเมินผลการเรียนทุกชั้น เว้นแต่การวัดผลปลายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้มีการประเมินผลการเรียนเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนและเพื่อตัดสินผลการเรียน ให้หน่วยงานที่ควบคุมดูแลโรงเรียนประถมศึกษาตรวจสอบมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนเป็นระยะ ๆ ในการประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน ให้ถือเป็นหน้าที่ของครูผู้สอนทุกคน ที่ต้องตรวจสอบความรู้พื้นฐาน และทักษะเบื้องต้น ของนักเรียนก่อนที่จะสอน ในระหว่างเรียนให้ผู้สอนประเมินว่า นักเรียนมีความรู้ความสามารถตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ และให้มีการประเมินผลปลายภาคเรียนทุกภาค ทุกกลุ่มประสบการณ์ เพื่อแจ้งให้ผู้ปกครองทราบ เมื่อพบว่านักเรียนคนใดมีข้อบกพร่อง ในจุดประสงค์ข้อใด หรือเรื่องใด ให้ถือว่าเป็นความรับผิดชอบของครูผู้สอนและของโรงเรียนที่ต้องจัดซ่อมเสริม

ในระหว่างที่ผู้วิจัยเข้าไปสังเกตอย่างมีส่วนร่วมในโรงเรียนที่เลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง ก็พบว่า การประเมินผลการเรียนในโรงเรียนประถมศึกษานั้นมีหลายลักษณะ มีทั้งการประเมินในชั้นเรียน และนอกห้องเรียน การประเมินมีทั้งลักษณะที่เป็นปรนัย (Objective) และอัตนัย (Subjective) ซึ่งพฤติกรรมกรรมการประเมินผลการเรียนของครูดังกล่าวมีผลกระทบ ต่อหลายฝ่าย รายละเอียดในเรื่องนี้อาจพิจารณาได้จากข้อมูลที่จะนำเสนอต่อไปนี้

1. สภาพที่ครูประเมินผลการเรียนของนักเรียน

สภาพการประเมินผลการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนที่ผู้วิจัยเข้าไปศึกษา นั้น ในระยะเวลาที่ผู้วิจัยเข้าไปสังเกต โรงเรียนมีการประเมินผลการเรียน เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน และการประเมินการเรียนเพื่อตรวจสอบมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งอาจจำแนกเป็นลักษณะใหญ่ ๆ ได้ 3 ลักษณะด้วยกัน คือ

1. การประเมินผลการเรียนตามจุดประสงค์การเรียนรู้อ
2. การประเมินผลการเรียนปลายภาคเรียน

3. การประเมินผลการเรียนเพื่อตรวจสอบมาตรฐานการศึกษาของ โรงเรียน

การประเมินผลในแต่ละลักษณะมีรายละเอียดซึ่งพอจะประมวลได้ดังนี้

1.1 การประเมินผลการเรียนตามจุดประสงค์การเรียนรู้

การประเมินผลการเรียนตามจุดประสงค์การเรียนรู้ เป็นการประเมินระหว่างเรียนเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน ตามหลักการแล้วถ้าการประเมิน พบว่านักเรียนคนใดมีปัญหาในการเรียนโดยเรียนแล้วไม่ผ่านจุดประสงค์ข้อหนึ่งข้อใด ครูจะต้องจัดสอนซ่อมเสริม อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติไม่ได้เป็นไปตามหลักการดังกล่าว เพราะการประเมินโดยทั่วไปเป็นลักษณะการประเมิน เพื่อให้ผู้บริหารตรวจสอบมากกว่าการประเมินเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ ผู้สอนมักช่วยเหลือเด็กให้ได้คะแนนสูง ๆ หรือผ่านแต่ละจุดประสงค์ทั้งนี้เพราะการที่เด็กได้คะแนนดี ๆ และผ่านจุดประสงค์ทุกข้อนั้น เป็นเครื่องบ่งชี้ถึงคุณภาพของการสอนของโรงเรียน นอกจากนี้การประเมินผล ไม่ได้กระทำอย่างต่อเนื่อง ส่วนมากมักประเมินก่อนการตรวจสอบของผู้บริหารประมาณ 1-2 วันเท่านั้น

พฤติกรรมการประเมินผลจากการสังเกต

ผู้วิจัยได้สังเกตพฤติกรรมการประเมินในชั้นเรียน และจากบันทึกพฤติกรรม การประเมินของครู พบว่า ครูประเมินผลการเรียนตามจุดประสงค์การเรียนรู้ด้วยตนเอง* มากที่สุด รองลงมาได้แก่ การทดสอบ และน้อยที่สุดคือ การให้นักเรียนปฏิบัติจริง ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 พบว่า ครูประเมินผลการเรียนตามจุดประสงค์ การเรียนรู้ด้วยตนเอง ร้อยละ 62 ของจำนวนจุดประสงค์ที่ต้องประเมิน ครูประเมิน ผลการเรียนโดยใช้แบบทดสอบร้อยละ 36 ของจำนวนจุดประสงค์ที่ต้องประเมิน และครู

* หมายถึง การที่ครูประเมินโดยคิดย้อนหลังว่า เด็กแต่ละคนมีความสามารถ ในการตอบคำถาม การทำแบบฝึกหัด และความรับผิดชอบในงานที่มอบหมายอย่างไร ซึ่ง การประเมินดังกล่าว ครูจะอาศัยการสังเกตเป็นหลัก

ประเมินผลการเรียนโดยให้นักเรียนปฏิบัติจริงร้อยละ 2 ของจำนวนจุดประสงค์ที่ต้องประเมิน ผลนี้สอดคล้องกับการประเมินในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ซึ่งพบว่าครูประเมินผลการเรียนตามจุดประสงค์การเรียนด้วยตนเองร้อยละ 48.39 ของจำนวนจุดประสงค์ที่ต้องประเมิน ครูประเมินผลการเรียนโดยใช้แบบทดสอบร้อยละ 40.32 ของจำนวนจุดประสงค์ที่ต้องประเมิน และร้อยละ 11.29 ที่ครูประเมินผลการเรียนโดยให้นักเรียนปฏิบัติจริง การที่ครูประเมินผลการเรียนตามจุดประสงค์การเรียนรู้อย่างตนเองมากที่สุดนั้นก็เนื่องจากเป็นวิธีที่สะดวกและประหยัดมากที่สุด เพราะครูคลุกคลีกับนักเรียนและต้องสอนนักเรียนทุกวัน ครูประจำชั้นต้องสอนนักเรียนในชั้นเรียน (ซึ่งมีนักเรียนประมาณ 20 กว่าคน) โดยเฉลี่ยวันละ 4 ชั่วโมง ส่วนครูประจำกลุ่มวิชาจะสอนโดยเฉลี่ยห้องละ 2 ชั่วโมง ในส่วนที่ครูประเมินผลการเรียนตามจุดประสงค์การเรียนรู้อย่างตนเองนี้จากการสังเกตและการบันทึกพฤติกรรมกรรมการประเมิน พบว่า ครูมีพฤติกรรมการใช้คำถามในการประเมินนักเรียนมากที่สุด รองลงมาได้แก่ การให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดทำแบบเรียน การให้นักเรียนอ่านหรือเขียนที่กระดานดำ การให้นักเรียนทำการบ้าน พฤติกรรมที่ครูใช้ในการประเมินนักเรียนค่อนข้างน้อยก็คือ การเดินดูนักเรียนทำแบบฝึกหัด การเดินดูนักเรียนจดเนื้อหาบนกระดานดำลงสมุด การเดินดูนักเรียนทำงาน

ในด้านพฤติกรรมของครูในการใช้คำถาม ครูใช้คำถามในการตรวจสอบความรู้ความเข้าใจของนักเรียนในเนื้อหาที่ครูสอน ลักษณะของคำถามเป็นคำถามที่ถามในสิ่งที่ครูอธิบายไปแล้ว เช่น การแปรงพันควรแปรงอย่างไร (คำตอบ : แปรงขึ้นแปรงลง) การแปรงพันมีประโยชน์อย่างไร (คำตอบ : ทำให้พันสะอาด ไม่มีเศษอาหารติดค้าง) คำถามที่ให้นักเรียนแสดงความคิดหรือแสดงเหตุผลมีน้อยมาก ครูประเมินนักเรียนจากการตอบคำถาม คำตอบของนักเรียนเป็นตัวบ่งชี้ความสามารถของนักเรียน การตอบคำถามครูชี้ให้นักเรียนเป็นรายบุคคล การชี้ให้นักเรียนตอบคำถามครูไม่ได้เจาะจงว่าต้องเป็นนักเรียนที่เรียนเก่งหรือเรียนอ่อน ถ้านักเรียนตอบคำถามถูกครูและเพื่อน ๆ ก็จะปรบมือให้ การใช้คำถามของครูในการตรวจสอบแต่ละเนื้อหาไม่มากนัก จะมีประมาณ 3-5 คำถาม เมื่อครูอธิบายเนื้อหาและนักเรียนตอบคำถามเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ครูมีคำถามอีกคำถามหนึ่ง เพื่อประเมินในสิ่งที่ครูสอนทั้งหมด โดยถามว่า "ไหนใครเข้าใจแล้ว" นักเรียนตอบพร้อมกันทั้งชั้นว่า "ผม หนู" หรือ "เข้าใจไหม" นักเรียนตอบพร้อมกันทั้งชั้นว่า "เข้าใจครับ" "เข้าใจค่ะ" เพื่อเห็นภาพชัดเจน

ผู้วิจัยยกตัวอย่างพฤติกรรมของครูในการใช้คำถาม เรื่องการแปร่งฟัน และการรักษาฟัน ให้สะอาดของระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ซึ่งมี จุดประสงค์การเรียนรู้ว่า "แปร่งฟันให้สะอาดถูกวิธีและรักษาฟันให้สะอาดอยู่เสมอ" เมื่อครูเข้าสอนครูจะบอกนักเรียนว่า "ชั่วโมงนี้เป็นชั่วโมง สบซ. วันนี้จะสอนเรื่องการ แปร่งฟันและการรักษาฟันให้สะอาด ขอให้ตั้งใจฟัง" ครูถามนักเรียนว่าใครแปร่งฟันบ้าง นักเรียนตอบพร้อมกันทั้งชั้นว่า "ผม หนู" ครูถามคำถามต่อไปว่า เวลาที่นักเรียนแปร่ง ฟันนักเรียนแปร่งฟันอย่างไร นักเรียนยกมือพร้อมกันพูดว่า "ผม หนู" และแย่งกันตอบ คำถาม ครูอธิบายวิธีการแปร่งฟันที่ถูกวิธี อธิบายประโยชน์ของการแปร่งฟัน และอธิบาย วิธีรักษาฟันให้สะอาด การอธิบายครูใช้เวลาประมาณ 15 นาที เมื่ออธิบายเสร็จสิ้นแล้ว ครูตั้งคำถามถามนักเรียนโดยถามว่า การแปร่งฟันที่ถูกวิธีควรทำอย่างไร การแปร่งฟัน มีประโยชน์อย่างไร การรักษาฟันให้สะอาดควรใช้วิธีใด ในด้านพฤติกรรมนักเรียน นักเรียน ยกมือพร้อมกันพูดว่า "ผม หนู" ครูชี้พร้อมๆกับเรียกชื่อให้นักเรียนตอบคำถาม ถ้านักเรียน ตอบคำถามถูก นักเรียนภายในห้องจะเจียบ ครูพูดว่า ถูกต้อง นักเรียนทั้งชั้นปรบมือให้ แต่ถ้านักเรียนตอบคำถามยังไม่ถูกต้องจะมีนักเรียนส่วนหนึ่งซึ่งมักจะเป็นนักเรียนที่เรียนเก่ง ยกมือพร้อมกันพูดว่า "ผม หนู" ครูให้นักเรียนเหล่านี้ตอบคำถาม และได้คำตอบที่ถูกต้อง ครูตั้งคำถามต่ออีกว่า "ที่เรียนมา ใครเข้าใจแล้ว" นักเรียนตอบพร้อมกันทั้งชั้นว่า "ผม หนู" ครูเขียนวิธีการแปร่งฟันและการรักษาฟันให้สะอาดบนกระดานดำ นักเรียน ลอกลงสมุด ในช่วงนี้ครูนั่งที่โต๊ะครู หรือเดินไปคุยกับครูในชั้นอื่น ๆ จนหมดเวลา นักเรียน ที่ทำงานเสร็จจะคุยกัน หยอกล้อกัน จากการสังเกตพฤติกรรมของครู พบว่า ในการสอนกลุ่ม วิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย และกลุ่มการงานพื้นฐานอาชีพ ครูจะมีพฤติกรรมดังกล่าวข้างต้น กล่าวคือ อธิบายเนื้อหาประมาณ 10-20 นาที ตั้งคำถาม ประมาณ 3-5 ข้อ เขียนเนื้อหาบนกระดานดำ แต่ในบางครั้งให้นักเรียนเขียนบนกระดานดำ หรือให้นักเรียนบอกจุด

ส่วนในด้านการใช้ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด เป็นแบบฝึกหัดทำยบทเรียน ครูใช้วิธีนี้ มากในการประเมินผลการเรียนกลุ่มวิชาทักษะคณิตศาสตร์ และทักษะภาษาไทย ในการ ประเมินการทำแบบฝึกหัดของนักเรียน นอกจากดูความถูกต้องของคำตอบแล้ว ครูยัง สังเกตการใช้เวลาในการทำแบบฝึกหัด นักเรียนที่เรียนเก่งใช้เวลาในการทำแบบฝึกหัด น้อยกว่านักเรียนคนอื่น ๆ และนำแบบฝึกหัดมาส่งที่โต๊ะครูก่อนนักเรียนคนอื่น ๆ

พฤติกรรมของนักเรียนครูสังเกตได้ชัดเจน และครูสามารถประเมินนักเรียนได้ ส่วนในด้าน การให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมกรรมการอ่านและเขียน เช่น ให้นักเรียนสะกดคำ ให้นักเรียน อ่านหนังสือแบบเรียนให้เพื่อนฟัง ให้นักเรียนออกไปอ่านและชี้ที่กระดานดำ ให้นักเรียน ออกไปเขียนที่กระดานดำ พฤติกรรมของนักเรียนดังกล่าวนี้ ครูใช้ในการประเมินนักเรียน มากในกลุ่มวิชาทักษะภาษาไทย และภาษาอังกฤษ

ความสามารถในการอ่านและเขียนของเด็กได้รับการยอมรับจากครูอย่าง ชัดเจน เช่น นักเรียนที่อ่านคล่อง เขียนได้ถูกต้อง ครูมักให้เป็นผู้นำในการอ่าน และ การเขียน ส่วนนักเรียนที่อ่านหนังสือไม่ค่อยออกและเขียนหนังสือไม่ค่อยได้ บางครั้ง ถูกครูลงโทษ เช่น ยืนหน้าชั้นเรียน ยืนที่โต๊ะ ถูกครูดุด่า ในส่วนพฤติกรรมของครูใน การให้การบ้านนักเรียน ครูให้การบ้านนักเรียนในกลุ่มวิชาทักษะคณิตศาสตร์ และ ภาษาไทย ครูสั่งให้นักเรียนทำการบ้านแบบฝึกหัด โดยระบุจำนวนข้อและเลขที่หน้า ในหนังสือ การบ้านที่ครูหามาให้เพิ่มเติมนอกเหนือจากหนังสือแบบไม่มี และในการตรวจ การบ้าน ครูใช้วิธีการเฉลยในชั้นเรียน และให้นักเรียนตรวจคำตอบเอง

จากการสังเกตพฤติกรรมของครูดังกล่าวข้างต้น ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นใน ห้องเรียนขณะที่มีการเรียนการสอน ซึ่งเกิดขึ้น ๗ ในกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนั้น ครูใช้ความสัมพันธ์เหล่านี้ในการประเมินนักเรียน นักเรียนที่มีความสามารถหรือนักเรียน ที่เรียนเก่ง ก็คือ นักเรียนที่อ่านออก เขียนได้ ทำเลขได้ และตอบคำถามครูได้ถูกต้อง นักเรียนเก่งมีความสัมพันธ์กับครูมาก และจะถูกครูชมเชยและยกตัวอย่าง ส่วนนักเรียน ที่เรียนอ่อน ถูกครูมองว่าเป็นนักเรียนที่มีปัญหา เช่น เป็นลูกภรรยาอาย พ่อแม่ทอดทิ้ง ต้องอยู่กับตายาย พ่อแม่ตามใจเพราะเป็นลูกคนเดียว พ่อเสียชีวิตต้องอยู่กับแม่เพียงลำพัง และถูกครูดุด่าว่ากล่าวเป็นประจำ ในส่วนของพฤติกรรมของครูในด้านอื่นที่เกี่ยวข้อง กับการประเมินนักเรียน เช่น การเดินดูนักเรียนทำแบบฝึกหัด การให้คำแนะนำนักเรียน ขณะที่นักเรียนทำแบบฝึกหัด หรือทำงาน พฤติกรรมด้านนี้ของครูมีน้อยมาก ขณะที่นักเรียน กระทำกิจกรรมเหล่านี้ ครูไม่ค่อยอยู่ในชั้นเรียน ในบางครั้งครูนั่งทำงานที่โต๊ะ นอกจาก การสังเกตพฤติกรรมของครูแล้ว ผู้วิจัยยังได้สัมภาษณ์ครูเกี่ยวกับการที่ครูประเมิน จุดประสงค์การเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งสรุปได้ว่าการที่ครูชอบการประเมินด้วยวิธีดังกล่าว มีเหตุผลหลายประการ เหตุผลหนึ่งก็คือ ครูคลุกคลีกับนักเรียนทุกวัน และครูรู้จักนักเรียน ทุกคน ครูทราบว่านักเรียนแต่ละคนเป็นอย่างไร นักเรียนคนไหนเก่ง อ่อน ครูสังเกตจากการ

ตอบคำถาม การให้งาน การทำแบบฝึกหัด และข้อมูลบางส่วนได้จากครูประจำชั้นเดิม ซึ่งครูมักจะคุยกันว่านักเรียนคนไหนเป็นอย่างไร ครูบางท่านได้กล่าวว่า "สามารถทำนายได้ว่าเด็กคนใดจะได้คะแนนสูงหรือต่ำ เมื่อมีการสอบของกลุ่มโรงเรียนหรือของอำเภอ" จากการสังเกต พบว่า การทำนายของครูใกล้เคียงกับความเป็นจริง นอกจากนี้ครูยังให้เหตุผลในการที่ครูประเมินจุดประสงค์การเรียนรู้ด้วยตนเองว่า จำนวนจุดประสงค์ที่ต้องประเมินมีมาก ครูไม่สามารถประเมินได้ทั้งหมด การประเมินแต่ละจุดประสงค์ใช้เวลามาก และจุดประสงค์บางจุดประสงค์ ครูคาดว่านักเรียนในชั้นบทสามารถทำได้ เช่น งานบ้าน การเลี้ยงสัตว์ ปลูกต้นไม้ ดูแลต้นไม้ และเหตุผลที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ นักเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้เรียนต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษา นักเรียนต้องออกไปประกอบอาชีพ จึงไม่จำเป็นต้องประเมินจริงจัง แต่จากการสังเกตของผู้วิจัย พบว่า การที่ครูประเมินจุดประสงค์การเรียนรู้ด้วยตนเอง น่าจะเกิดจาก "ตัวครู" กล่าวคือ ครูไม่สนใจและไม่เอาใจใส่การประเมินจุดประสงค์การเรียนรู้ พฤติกรรมที่พบบ่อยครั้งก็คือ เมื่อครูประเมินจุดประสงค์การเรียนรู้โดยใช้แบบทดสอบ ผลการทดสอบของนักเรียน ครูไม่ได้นำไปบันทึกในแบบเก็บข้อมูลตามจุดประสงค์การเรียนรู้ แต่เมื่อผู้บริหารจะมาตรวจสอบ ครูบันทึกคะแนนด้วยตนเอง บางครั้งบันทึกต่อหน้าผู้วิจัย สิ่งที่ผู้วิจัยสังเกตเห็นประการหนึ่งก็คือ ครูมีความคิดว่า คะแนนเก็บที่ได้จากการประเมินจุดประสงค์การเรียนรู้ เป็นคะแนนที่ต้องช่วยเหลือนักเรียน นักเรียนต้องได้คะแนนในส่วนที่สูง เพราะมีผลต่อระดับผลการเรียนของนักเรียน ดังเช่น คะแนนเก็บกลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ซึ่งมีนักเรียนจำนวน 28 คน ได้คะแนนเก็บระหว่าง 53-56 (คะแนนเต็ม 60) และจากผลการสอบปลายภาคเมื่อนำมารวมกับคะแนนเก็บ ผลปรากฏว่า นักเรียนทั้ง 28 คน ได้ระดับการเรียน 4 ทุกคน ข้อสังเกตที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งก็คือ ผู้บริหารไม่ได้เฝ้าติดตามผลประเมินจุดประสงค์ในห้องเรียน ผู้บริหารเน้นในเรื่องหลักฐานครูจึงทำหลักฐานแต่ไม่ได้ปฏิบัติจริง ดังเช่น การวัดจุดประสงค์บางจุดประสงค์ ครูบันทึกในแบบเก็บข้อมูลตามจุดประสงค์ว่าเครื่องมือที่ใช้วัดคือ แบบทดสอบ แต่ในทางปฏิบัติจริง ครูไม่ได้ทดสอบ แต่มีคะแนนจากการทดสอบ

นอกจากการประเมินในลักษณะดังกล่าวแล้ว ครูมีการประเมินพฤติกรรมของนักเรียนในด้านอื่น ๆ เช่น ความรับผิดชอบ ความเอาใจใส่ ความประพฤติ ลักษณะนิสัย โดยครูสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน เช่น ความตั้งใจเรียน ความตั้งใจในการทำงาน

การทำการบ้าน ความประพฤติ การพูดจา ความเอื้อเฟื้อต่อเพื่อน การทำงานที่ได้รับมอบหมาย พฤติกรรมของครูในการประเมินด้านนี้ ก็คือ การว่ากล่าวตักเตือนนักเรียนที่มีความประพฤติไม่ดี พูดจาไม่ไพเราะ ทำงานเสร็จไม่ทันเวลา ไม่ทำการบ้าน และยกย่อง ชมเชย นักเรียนที่มีความรับผิดชอบ เอาใจใส่ในการเรียน มีการยกตัวอย่างนักเรียนที่มีความประพฤติดี และเขียนชื่อประกาศไว้หน้าชั้นเรียน

ในด้าน การประเมินผลการเรียนตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ใช้วิธีการทดสอบนั้น แบบทดสอบที่ใช้ในการทดสอบมีประมาณ 5 ข้อ 10 ข้อ 15 ข้อ และ 20 ข้อ ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 แบบทดสอบวัดจุดประสงค์มีข้อสอบ 5 ข้อ และ 10 ข้อ เป็นข้อสอบปรนัย มี 3 ตัวเลือก ส่วนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 แบบทดสอบวัดจุดประสงค์มีข้อสอบประมาณ 10 ข้อ 15 ข้อ และ 20 ข้อ เป็นข้อสอบแบบปรนัย มี 4 ตัวเลือก การใช้จำนวนข้อดังกล่าวเพื่อสะดวกในการตัดสินการผ่านเกณฑ์ของนักเรียนเป็น 4/5, 8/10, 12/15 และ 16/20

ตัวอย่าง ข้อสอบ ป.2 วัดจุดประสงค์ "ช่วยทำงานง่าย ๆ ภายในบ้านได้"

(ก.พ.อ.)

(0) งานในข้อใดที่ต้องช่วยเหลือทางบ้านทำเป็นประจำ

ก. ปลุกต้นไม้และรดน้ำ

ข. ซักเสื้อผ้า รีดผ้า

ค. ทำความสะอาดบ้าน จัดของให้เป็นระเบียบ

ตัวอย่าง ข้อสอบ ป.5 วัดจุดประสงค์ "ประกอบปรุง จัดอาหารคาว หวาน และเครื่องดื่มได้"

(00) อาหารประเภทใดที่มีรสจัดที่สุด

ก. แกง

ข. ยำ

ค. ผัด

ง. ทอด

ข้อสอบที่นำมาวัดจุดประสงค์ส่วนมากได้มาจากการคัดลอก และดัดแปลง จากหนังสือคู่มือครู แบบฝึกกิจกรรม และเครื่องมือวัดจุดประสงค์การเรียนรู้ตาม ป.02 ของสำนักพิมพ์เอกชน เหตุผลเพราะเป็นข้อสอบที่น่าจะได้มาตรฐาน วัดได้ตรงจุดประสงค์

ครูไม่ต้องเสียเวลาออกข้อสอบ ผู้วิจัยได้รับหนังสือเหล่านี้ เมื่อผู้วิจัยได้ออกข้อสอบวัดจุดประสงค์ และออกข้อสอบของกลุ่มโรงเรียน การสอบขึ้นอยู่กับครูผู้สอนเป็นสำคัญ ครูไม่มีแผนในการจัดการสอบวัดจุดประสงค์ ครูมักจะสอบเมื่อไรที่สอบซึ่งไม่สัมพันธ์กับการสอน บางครั้งครูมีฐานะไม่สามารถอยู่ในห้องเรียนได้ เช่น ครูไปต้อนรับแขกที่มาเยี่ยมเยียน ศูนย์วิชาการกลุ่ม หรือครูมีฐานะกิจส่วนตัว ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดจุดประสงค์ แบบทดสอบวัดจุดประสงค์ต่าง ๆ ครูมีพร้อมอยู่แล้ว ในบางครั้งเมื่อนักเรียนว่างไม่มีครูเข้าสอน นักเรียนจะหยิบและลอกแบบสอบวัดจุดประสงค์ลงในสมุด เพื่อเตรียมพร้อมที่จะสอบวัดจุดประสงค์ในคราวต่อไป จากการสังเกตวิธีดำเนินการสอบวัดจุดประสงค์ การเรียนรู้ พบว่า ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ครูอ่านข้อสอบให้นักเรียนฟัง หรือให้นักเรียนทั้งชั้นอ่านข้อสอบพร้อมกัน การอ่านข้อสอบแต่ละข้ออ่านประมาณ 2-3 เที้ยว เพราะนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ส่วนใหญ่อ่านหนังสือไม่ค่อยออก ต่อจากนั้นครูให้นักเรียนคัดลอกข้อสอบลงในสมุด และทำข้อสอบในสมุด ในขณะที่นักเรียนทำการทดสอบ ไม่ค่อยอยู่ในห้องเรียน ปล่อยให้ให้นักเรียนทำข้อสอบตามลำพัง นักเรียนไม่ค่อยตั้งใจ และไม่ค่อยสนใจในการทำข้อสอบ นักเรียนหยอกล้อกัน คู่กันส่งเสียงดังดูคำตอบ ซึ่งกันและกัน ในการตรวจคำตอบ ครูใช้วิธีการเฉลยให้นักเรียนฟังพร้อมกัน และนักเรียนตรวจคำตอบ ในการเฉลยข้อสอบ ถ้านักเรียนตอบถูกนักเรียนจะส่งเสียง เฮ ส่วนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พฤติกรรมการดำเนินการสอบ มีลักษณะคล้ายกับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 แต่ครูไม่ต้องอ่านข้อสอบให้นักเรียนฟัง นักเรียนอ่านข้อสอบด้วยตนเอง ในการบันทึกผลของการสอบ บางครั้งครูถามนักเรียนแต่ละคนว่าได้คะแนนเท่าใด โดยเรียงตามเลขที่ และครูบันทึกลงในสมุดเก็บคะแนนวัดจุดประสงค์ แต่ครูบางคนถามนักเรียนว่ามีใครบ้างที่ผ่านเกณฑ์ มีใครบ้างที่ไม่ผ่านเกณฑ์ โดยให้นักเรียนยกมือ และครูทำขีปนให้นักเรียนเก็บสมุดไว้ให้ตี จะกรอกคะแนนภายหลัง การสอบวัดจุดประสงค์แต่ละจุดประสงค์ ครูใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง (3 คาบ)

จากลักษณะพฤติกรรมการดำเนินการสอบดังกล่าวข้างต้น ปรากฏผลว่า นักเรียนส่วนใหญ่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ซึ่งใช้เกณฑ์ร้อยละ 80 สำหรับนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ครูเพิ่มคะแนนให้ถึงเกณฑ์ขั้นต่ำในแบบเก็บข้อมูลตามจุดประสงค์การเรียนรู้ คะแนนที่ครูให้นักเรียนเพิ่มขึ้นไม่ได้มาจากการสอนซ่อมเสริมในสิ่งที่นักเรียนบกพร่อง

ครูให้เหตุผลในคะแนนส่วนนี้ว่าได้จากการให้งานและให้แบบฝึกหัดแก่นักเรียนคนนั้นเพิ่มเติม

ในด้านพฤติกรรมกรรมการประเมินจุดประสงค์โดยให้นักเรียนปฏิบัติจริง การประเมินลักษณะนี้มีค่อนข้างน้อย เพราะมีปัญหาในด้านนักเรียน นำอุปกรณ์หรือสิ่งของมาปฏิบัติ ผู้ปกครองมักจะบ่นฝากนักเรียนมาถึงครูว่า ทำไม่ต้องเอาสิ่งนี้มาโรงเรียน ทำให้ครูมีภาพพจน์ต่อผู้ปกครองว่าไม่ส่งเสริมการเรียนของนักเรียน ครูแก้ไขปัญหานั้นโดยการเก็บเงินให้นักเรียน และจัดซื้ออุปกรณ์ต่าง ๆ มาให้นักเรียน เช่น ซื้อกระดาษมาทำดอกไม้ ขี้วัวสดประกอบอาหาร (ทำก๋วยเตี๋ยว, ส้มตำ) จุดประสงค์การเรียนที่ครูประเมินโดยการปฏิบัติจริง มีลักษณะดังนี้

- ทำความสะอาดร่างกายได้	: ครูตรวจเล็บ ผม เสื้อ
- เขียนรูปหรือระบายสี	: ครูให้เขียนรูประบายสี
- ประกอบปรุงอาหาร	: ครูให้ทำก๋วยเตี๋ยว ส้มตำ
- เก็บ ถนอมอาหาร	: ครูให้ตองผัก
- แกะสลัก ผักสด	: ครูให้แกะสลักมะละกอ มะเขือหอม
- จัดดอกไม้แบบต่าง ๆ ได้	: ครูให้ทำและจัดดอกไม้แห้ง
- แสดงท่าทางและการเคลื่อนไหว	: ครูให้นักเรียนแสดงเป็นกลุ่ม

ผลกระทบของการประเมินผลการเรียนตามจุดประสงค์การเรียนรู้นี้มีต่อนักเรียน ครู ผู้ปกครอง โรงเรียน และผู้บริหารโรงเรียน มีค่อนข้างน้อย ผลกระทบดังกล่าวมีลักษณะดังนี้

(1) ผลกระทบต่อนักเรียน หลักการในการประเมินผลการเรียนตามจุดประสงค์การเรียนรู้นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาและช่วยเหลือนักเรียนที่ยังบกพร่องด้วยการสอนซ่อมเสริม แต่ในทางปฏิบัติสิ่งเหล่านี้ไม่เกิดขึ้น ซึ่งบทบาทของการประเมินจุดประสงค์การเรียนรู้นี้เพื่อพัฒนาและปรับปรุงนักเรียนมีน้อยมาก แต่กลับไปมีบทบาทต่อคะแนนเก็บที่จะนำไปรวมกับคะแนนปลายภาคเรียน เพื่อประเมินผลเป็นระดับผลการเรียน จากการสัมภาษณ์นักเรียน พบว่าการประเมินจุดประสงค์การเรียนรู้นี้ไม่มีความหมายสำหรับนักเรียน นักเรียนไม่ทราบว่าผ่านจุดประสงค์ใดบ้าง หรือจุดประสงค์ใดที่นักเรียนต้องซ่อมเสริม นักเรียนบางคนขาดเรียนในวันที่ครูทดสอบจุดประสงค์การเรียนรู้นี้ โดยที่นักเรียนและครูไม่ได้ติดตามที่จะ

ให้มีการทดสอบ แต่การประเมินของครูและการประเมินของเพื่อนร่วมชั้นมีความหมายและมีผลกระทบต่อนักเรียนมาก นักเรียนจะมีความรู้สึกต่อการประเมินของครูและของเพื่อน ความรู้สึกที่เกิดขึ้นในตัวนักเรียนมีผลกระทบต่อพฤติกรรมของนักเรียน นักเรียนสามารถประเมินตนเองได้ และสามารถประเมินเพื่อน ๆ ได้ นักเรียนบางคนบอกกับผู้วิจัยว่า "...ผมเรียนอ่อน ผมโง่ ครูตำผมเป็นประจำ ผมทำแบบฝึกหัด ทำข้อสอบ ไม่มีใครมาดูของผมหรอก เพื่อนบางคนเขาไม่อยากจะให้ดู..." นักเรียนที่ถูกครูและเพื่อน ๆ ประเมินว่าเป็นเด็กเรียนที่เรียนเก่ง แสดงออกให้เห็นในหลายลักษณะ เช่น การตอบคำถาม การยกมือ การกระซิบบอกคำตอบเพื่อน การส่งงานเร็ว การตอบคำถามดัง ๆ การเดินบอกเพื่อน ๆ ร่วมชั้นเรียน และการได้รับตัวเสริมแรงจากครูในรูปแบบของคำชมเชย ได้รับการยกตัวอย่าง ได้รับการถามให้ตอบคำถามบ่อยครั้ง ได้อ่านหนังสือให้เพื่อนฟัง ได้ออกไปเขียนที่กระดานดำ ได้รับมอบหมายภารกิจในห้องเรียน ได้รับความไว้วางใจจากครูและครูใช้ให้ทำงานต่าง ๆ ได้รับการปรบมือจากเพื่อน ๆ ร่วมชั้นเรียน เป็นประจำ ตลอดทั้งเพื่อน ๆ ร่วมชั้นให้การยอมรับ เช่น ได้รับคัดเลือกให้เป็นหัวหน้าชั้นเรียน ได้รับคัดเลือกจากชั้นเรียนไปร่วมกิจกรรมกับชั้นเรียนอื่น ๆ ถูกเพื่อน ๆ คัดลอกคำตอบทั้งในการสอบ การทำแบบฝึกหัด ในอีกแง่มุมหนึ่ง นักเรียนที่เรียนอ่อน ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบน ถ้าเป็นนักเรียนชาย มักจะดื้อ ไม่ค่อยทำงาน ส่งงานช้าหรือไม่ส่ง ชอบรบกววนเพื่อน ๆ ชอบชวนเพื่อนเล่น ในขณะที่ครูให้ทำงานหรือทำแบบฝึกหัด ขออนุญาตครูออกจากห้องเรียนบ่อย ๆ ในบางครั้งถึงกับหนีเรียนไปเล่นที่เรือนเพาะชำ หรือเสสเสวังว่าป่วยไปนอนห้องพยาบาล ส่วนนักเรียนหญิงค่อนข้างเก็บตัว ค่อนข้างเงิบ ไม่ร่าเริง นักเรียนที่เรียนอ่อนมักจะถูกลงโทษ ถูกครูดุว่ากล่าว ถูกครูยกตัวอย่างในทางไม่ได้ ถูกกล่าวหาว่าเป็นเด็กมีปัญหา ในการสอบปลายภาคเรียน มีนักเรียนที่เรียนอ่อนคนหนึ่งสอบได้คะแนน 30 จากคะแนนเต็ม 70 ถูกครูดูตำหนิชั้นเรียนขณะที่กำลังสอบวิชาอื่น ๆ ว่า "...เด็กชายหนชี้ย เธอโง่ แล้วยังหยิ่ง ไม่ยอมดูเพื่อน ๆ เธอจะทำให้ห้องของเราได้คะแนนต่ำหรือโง่..." นอกจากนี้เพื่อน ๆ ร่วมชั้นไม่ให้การยอมรับ มักจะได้รับเสียงหัวเราะเมื่อตอบคำถาม มักจะได้รับการกระซิบกระซาบคำตอบจากเพื่อน ๆ เมื่อถูกครูถามคำถาม นอกจากนั้นเมื่อมีการทดสอบเพื่อตรวจสอบคุณภาพของกลุ่มโรงเรียน นักเรียนที่เรียนอ่อนเหล่านี้จะถูกครูจัดให้นั่งสอบใกล้กับนักเรียนที่เรียนเก่ง

(2) ผลกระทบต่อครู การประเมินจุดประสงค์การเรียนรู้ เป็นการประเมินที่เกิดขึ้นในห้องเรียน ผลของการประเมินไม่ได้นำไปเปรียบเทียบกับห้องเรียนอื่น หรือ โรงเรียนอื่น ๆ ประกอบกับผู้บริหารในระดับต่าง ๆ ไม่ได้นิเทศและติดตามผลการประเมินจุดประสงค์ในห้องเรียน ดังนั้นผลกระทบโดยตรงต่อครูจึงมีน้อยแต่การประเมินจุดประสงค์การเรียนรู้ มีผลกระทบต่อครู เมื่อมีการตรวจสอบของผู้บริหาร ซึ่งไม่ใช่ปัญหา เพราะครูมีหลักฐานการประเมินจุดประสงค์ที่เป็นปัจจุบันและเป็นไปตามปฏิทินการวัดจุดประสงค์ ที่สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ (สปอ.) กำหนด ผลกระทบต่อครูอีกประการหนึ่ง คือระดับผลการเรียนของนักเรียน เพราะต้องนำคะแนนส่วนนี้ไปรวมกับคะแนนสอบปลายภาคเรียน ซึ่งเป้าหมายระดับสูง ต้องการให้นักเรียนมีระดับผลการเรียนไม่ต่ำกว่า 1 และไม่ให้นักเรียนมีระดับผลการเรียนเป็น 0 ดังนั้นนักเรียนจึงได้คะแนนที่ได้จากการประเมินจุดประสงค์ค่อนข้างสูง ดังตาราง

ตารางที่ 4 คะแนนเก็บของนักเรียนที่ได้จากการประเมินจุดประสงค์การเรียนรู้
ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1

กลุ่มสาระการเรียนรู้	คะแนนเต็ม	ช่วงคะแนนที่นักเรียนได้
ภาษาไทย	40	27-39
คณิตศาสตร์	20	16-20
ส.ป.ช.	30	23-29
ส.ล.น.	60	44-55
ก.พ.อ.	60	47-57

จากตารางที่ 4 พบว่า นักเรียนได้คะแนนเก็บค่อนข้างสูง บางกลุ่มสาระการเรียนรู้ เช่น ทักษะ ได้คะแนนเต็ม และบางกลุ่มสาระการเรียนรู้ คือ ส.ล.น. และ ก.พ.อ. นักเรียนไม่มีโอกาสได้ 0

จากการสังเกตและการสัมภาษณ์ทั้งครูและนักเรียนที่เกี่ยวกับการสอนซ่อมเสริม พบว่า การสอนซ่อมเสริมที่จะให้เกิดขึ้นอย่างจริงจังในโรงเรียนเป็นไปได้ยาก เพราะเกี่ยวข้องกับทั้งทางด้านเวลาในการสอนซ่อมเสริม เกี่ยวข้องกับครู นักเรียน และผู้ปกครอง นักเรียน ในด้านเวลาในการสอนซ่อมเสริม การสอนซ่อมเสริมจะต้องกระทำหลังจากเลิกเรียน ระหว่างเวลา 15.30 ถึง 16.30 น. ซึ่งเป็นเวลาที่ไม่เหมาะสม เพราะทั้งครูและนักเรียนเหนื่อยอ่อนจากการเรียนการสอน ประกอบกับครูส่วนใหญ่พักอาศัยในตัวเมือง และนักเรียนต้องรับกลับบ้านเพื่อไปช่วยผู้ปกครองทำงาน ครูท่านหนึ่งได้กล่าวว่า "...เคยนัดเด็กมาสอนพิเศษในวันเสาร์ มีนักเรียนมาเรียน 4-5 คน นักเรียนที่ไม่มาเรียนอ้างว่าผู้ปกครองไม่ให้มาเรียน ผู้ปกครองให้ช่วยงาน..." ครูให้ข้อคิดเห็นว่าการสอนซ่อมเสริมอาจเป็นไปได้ ถ้าสอนซ่อมเสริมในช่วงเช้าก่อนเข้าเรียน ประมาณวันละครึ่งชั่วโมง และผู้บริหารต้องบังคับและควบคุมอย่างใกล้ชิด ในเรื่องค่าตอบแทนการสอนซ่อมเสริม ถ้าเป็นไปได้เป็นสิ่งที่ดี จะเป็นแรงกระตุ้นอย่างหนึ่งสำหรับครู ค่าตอบแทนควรรออยู่ในอัตรา 40-70 บาท แต่ครูห่วงปัญหาที่ติดตามมา กล่าวคือ ครูประเมินให้นักเรียนไม่ผ่านมากขึ้น ระบบการสอนในชั้นเรียนย่อหย่อนมากขึ้น ส่วนในด้านผู้ปกครองที่จะให้เงินสนับสนุนเป็นไปได้ยาก ผู้ปกครองยังต้องการแรงงานของลูก จากการสัมภาษณ์นักเรียน พบว่า หลังจากเลิกโรงเรียนหรือวันหยุดวันเสาร์ วันอาทิตย์ นักเรียนต้องช่วยผู้ปกครองทำงาน เช่น ดูแลน้อง ไปนำวัวควายกลับเข้าคอก ไปเลี้ยงวัวควาย ไปนา ไปสวนกับพ่อแม่

(3) ผลกระทบต่อผู้ปกครอง จากการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ปกครองในป. 01 (สมุดรายงานประจำตัวนักเรียน) พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่ ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการเรียนของลูกเช่นเดียวกับครู เช่น ถ้าครูรายงานว่าการเรียนพอใช้ ผู้ปกครองจะรายงานว่าการเรียนพอใช้เช่นกัน มีผู้ปกครองบางรายที่ให้ความสำคัญขัดแย้ง เช่น เด็กชาย กอบชัย เรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ได้ระดับผลการเรียนในกลุ่มวิชาทักษะ 3 สปช. 3 สลน. กพอ. และ ภาษาอังกฤษ 4 ครูรายงานว่านักเรียนคนนี้เรียนดี แต่ผู้ปกครองเขียนว่า การเรียนได้เกรดดี แต่ทำไมเด็กอ่านหนังสือไม่ออก ผู้ปกครองส่วนใหญ่จะรายงานพฤติกรรมของลูกเมื่ออยู่ที่บ้าน เช่น ไม่ชอบทำการบ้าน ไม่ชอบอ่านหนังสือ ชอบเล่น ชอบดูโทรทัศน์ และฝากฝังลูกกับครูให้ช่วยดูแล เพราะผู้ปกครองไม่มีเวลาต้องทำมาหากิน จากการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ปกครองและพูดคุยกับผู้ปกครอง พบว่า ผู้ปกครองที่มีอาชีพรับราชการ อาชีพลูกจ้างชั่วคราว

และลูกจ้างประจำ ของหน่วยงานราชการ จะให้ความสนใจและติดตามการเรียนของลูก ส่วนผู้ปกครองที่มีอาชีพทำนา ทำสวน ไร่ข้าง หรือผู้ปกครองที่ไม่ใช่พ่อแม่ของนักเรียน เช่น นักเรียนอาศัยอยู่กับ ตา ยาย น้า จะให้ความสนใจน้อย

(4) ผลกระทบต่อโรงเรียนและผู้บริหารโรงเรียน การประเมินจุดประสงค์การเรียนรู้อาจมีผลกระทบต่อโรงเรียน และผู้บริหารโรงเรียนก็ต่อเมื่อนักเรียนไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 ของการประเมินแต่ละกลุ่มประสบการณ์ ซึ่งนักเรียนอาจจะต้องเรียนซ้ำชั้นในปี 2531 และ ปี 2532 ไม่มีนักเรียนที่เรียนซ้ำชั้น นโยบายสำคัญประการหนึ่งของผู้บริหารโรงเรียนที่ต้องปฏิบัติคือ "ลด ละ เลิก ความสูญเปล่าทางการศึกษา"

สรุป

การประเมินผลการเรียนตามจุดประสงค์การเรียนรู้ เป็นการประเมินระหว่างเรียนเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนและเพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่ไม่ผ่านจุดประสงค์ด้วยการสอนซ่อมเสริม แต่ในทางปฏิบัติเท่าที่ผู้วิจัยพบได้ เป็นไปตามหลักการดังกล่าว การประเมินโดยทั่วไป ครูประเมินเพื่อให้ผู้บริหารตรวจสอบมากกว่าการพัฒนาการเรียนการสอน การประเมินจะกระทำเฉพาะช่วงที่มีผู้มาตรวจสอบ และเป็นไปอย่างไม่ต่อเนื่อง

วิธีการประเมินผลการเรียนตามจุดประสงค์ที่ครูนิยมใช้มีหลายรูปแบบ การประเมินด้วยตนเองซึ่งเป็นวิธีการประเมินที่ครูนิยมใช้มากที่สุด ซึ่งเป็นการประเมินผลด้วยการสังเกตพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนแบบสะสม แต่ครูยังไม่ได้คะแนนทันที เมื่อระยะที่มีผู้มาตรวจสอบครูจึงลงคะแนนตามจุดประสงค์การเรียนรู้ให้ รองลงมาคือการทดสอบด้วยแบบทดสอบ และที่น้อยที่สุดคือการประเมินผลจากผลงานการปฏิบัติงานของผู้เรียน

เหตุผลหรือมูลเหตุจูงใจที่ครูนิยมใช้วิธีการประเมินผลด้วยตนเองมากที่สุดก็คือ เป็นวิธีที่สะดวกและประหยัดมากที่สุด พฤติกรรมของเด็กที่ครูชอบสังเกตมากที่สุดก็คือ การตอบคำถามของเด็ก รองลงมาคือการทำแบบฝึกหัดทำยบท การอ่านหรือเขียนที่กระดานดำของเด็ก การทำการบ้านของเด็ก เท่าที่ผู้วิจัยพบ ครูไม่เพียงแต่สังเกตความถูกต้องที่เด็กทำ แต่ครูสังเกตเวลาที่เด็กใช้ด้วยว่านานหรือเร็วกว่าเด็กคนอื่น ๆ นอกจากนี้ครูยังประเมินคุณลักษณะอื่น ๆ นอกเหนือจากด้านพุทธิพิสัย เช่น การประเมิน

ความรับผิดชอบ ความเอาใจใส่ ความประพฤติ ลักษณะนิสัยในการเรียน เป็นต้น เด็กที่มีผลงานและคุณลักษณะต่าง ๆ ข้างต้นดี ก็มักจะได้รับการเสริมแรงจากครูและเพื่อน ๆ

การประเมินผลการเรียนตามจุดประสงค์การเรียนรู้มีผลกระทบต่อระบบการศึกษาในหลายลักษณะ ทั้งในด้านตัวเด็ก ต่อครู ต่อผู้ปกครอง และต่อโรงเรียนและผู้บริหารโรงเรียน ในด้านตัวเด็กนั้นการประเมินของครูและเพื่อน ๆ มีความหมายกับเด็กมากกว่าคะแนนจากการสอบ เด็กที่ได้รับการประเมินว่าเก่งจะได้รับการเสริมแรงจากครูและเพื่อน ๆ เขาได้รับความไว้วางใจจากครู และได้รับคัดเลือกให้เป็นผู้นำของกลุ่ม ส่วนเด็กที่ได้รับการประเมินว่าด้อยมักมีพฤติกรรมเบี่ยงเบน และเป็นปัญหาต่อการเรียนของกลุ่ม ส่วนผลกระทบต่อครู ผู้ปกครองและโรงเรียนและผู้บริหารโรงเรียนนั้นน้อย เนื่องจากการประเมินผลการเรียนส่วนใหญ่ครูประเมินให้เด็ก ได้รับคะแนนสูงและผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้

พฤติกรรมผลการประเมินผลจากการรายงานของครู

เมื่อผู้วิจัยเสร็จสิ้นการสังเกตการประเมินจุดประสงค์การเรียนรู้ในชั้นเรียน ผู้วิจัยได้ให้ครูรายงาน (self-report) โดยการตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับวิธีการที่ครูประเมินผลการเรียนตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ผลปรากฏดังตารางที่ 5 และตารางที่ 6

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตาราง 5 วิธีการประเมินผลการเรียนตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ของครูในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

กลุ่มวิชา	จำนวนจุดประสงค์ที่	จำนวนจุดประสงค์ที่ประเมิน			จำนวนวิธีการประเมินจุดประสงค์											ประเมินโดยวิธีอื่น	
		ต้องประเมิน	ง่าย	ปานกลาง	ยาก	ทดสอบ	สังเกตตอบคำถาม	สังเกตปฏิบัติ	คาดคะเน	รู้จักนักเรียน	บทบาทสมมติ	ตรวจผลงาน	ตรวจแบบฝึกหัด	ตรวจการบ้าน	ตรวจสมุดจด		พูด-คุยกับนักเรียน
ความรู้พื้นฐานและทักษะเบื้องต้น																	
1. ภาษาไทย	6	-	4	2	5	1	-	-	-	-	1	5	2	2	2	-	
2. คณิตศาสตร์	14	4	9	1	14	-	-	-	-	-	-	14	14	-	-	-	
3. ประสบการณ์ชีวิต	8	3	4	1	7	7	-	-	-	1	-	5	-	5	1	-	
4. ลักษณะนิสัย	3	1	2	-	1	-	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	
5. พื้นฐานอาชีพ	5	5	-	-	5	1	5	-	5	-	5	-	-	-	5	-	
รวม	36	13	19	4	32	9	7	1	6	1	6	24	16	7	8	-	
กลุ่มวิชาทักษะ																	
1. ภาษาไทย	36	3	10	23	24	11	10	-	2	6	2	21	19	18	7	-	
2. คณิตศาสตร์	19	1	8	10	19	-	-	-	-	-	-	19	19	-	-	-	
กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (สปท.)	34	5	21	8	25	23	12	-	-	-	-	18	-	20	9	-	
กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย (สสน.)	31	10	21	-	28	18	26	-	29	3	-	-	-	-	19	-	
กลุ่มการงานพื้นฐานอาชีพ (กพล.)	21	12	9	-	21	21	21	-	21	10	18	-	-	-	21	-	
รวม	177	44	88	45	149	82	76	1	58	20	26	82	54	45	64	-	
เปอร์เซ็นต์	100	24.86	49.72	25.42	84.18	46.33	42.94	0.56	32.77	11.30	14.69	46.33	30.51	25.42	36.16	-	
ลำดับ					1	2	4	11	6	10	9	2	7	8	5		

จากตารางที่ 5 พบว่า ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ครูรายงานว่าได้ใช้วิธีการทดสอบในการประเมินจุดประสงค์การเรียนรู้มากที่สุด รองลงมาได้แก่ การสังเกต การตอบคำถาม การตรวจแบบฝึกหัด สังเกตการปฏิบัติ และการพูดคุยซักถามนักเรียน แต่จากการสังเกตของผู้วิจัย พบว่า การประเมินผลของครูในชั้นเรียนนั้น ครูใช้วิธีการประเมินจุดประสงค์การเรียนรู้โดยการสังเกตจากการตอบคำถาม การทำแบบฝึกหัด การอ่าน การเขียน และการทำการบ้านของเด็กมากที่สุด ส่วนการประเมินจุดประสงค์การเรียนรู้โดยการทดสอบเป็นวิธีการที่ใช้มากเป็นอันดับสอง ซึ่งไม่สอดคล้องกับการรายงาน (self-report)

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 6 วิธีการประเมินผลการเรียนตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ของครูในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

กลุ่มวิชา	จำนวนจุดประสงค์ที่ ต้อง ประเมิน	จำนวนจุดประสงค์ ที่ประเมิน			จำนวนวิธีการประเมินจุดประสงค์												ประเมินโดยวิธีอื่น
		ง่าย	ปานกลาง	ยาก	ทดสอบ	สังเกตตอบ คำถาม	สังเกต ปฏิบัติ	คาด คะเน	รู้จัก นักเรียน	บทบาท สมมติ	ตรวจ ผลงาน	ตรวจ แบบฝึกหัด	ตรวจ การบ้าน	ตรวจ สมุดจด	พูด-คุย กับนักเรียน		
กลุ่มวิชาทักษะ																	
1. ภาษาไทย	20	3	11	6	20	20	20	20	20	3	20	20	20	20	20		-
2. คณิตศาสตร์	15	3	7	5	15	15	15	15	15	-	6	15	15	15	15		-
กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (สปช.)	36	15	17	4	36	36	17	36	-	10	15	36	-	36	36		-
กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย (สสน.)	38	12	18	8	26	21	38	25	28	8	10	7	-	26	27		-
กลุ่มการงานพื้นฐานอาชีพ (กพอ.)	22	7	12	3	22	22	22	22	22	1	22	22	22	22	22		-
กลุ่มประสบการณ์พิเศษ (อังกฤษ)	30	7	12	11	30	30	29	26	30	11	28	28	28	28	29		-
รวม	161	47	77	37	149	144	141	144	115	33	101	128	85	145	149		-
เปอร์เซ็นต์	100	29.19	47.83	22.98	92.55	89.44	87.58	89.44	71.43	20.50	62.73	79.50	52.80	91.30	92.55		-
ลำดับ					1	4	6	4	8	11	9	7	10	3	1		

จากตารางที่ 6 พบว่า ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ครูใช้วิธีการทดสอบและการพูดคุยกับนักเรียนมากที่สุด รองลงมาได้แก่ การตรวจสอบสมุด การสังเกต การตอบคำถาม และการคาดคะเนว่านักเรียนปฏิบัติได้ แต่จากการสังเกตในชั้นเรียน พบว่า ครูใช้การสังเกต การตอบคำถาม และการทำแบบฝึกหัดมากที่สุด รองลงมาได้แก่ การทดสอบ

นอกจากนี้จากการวิเคราะห์วิธีการประเมินผลการเรียนตามจุดประสงค์ทุกระดับชั้น (รายละเอียดแต่ละระดับชั้นดูที่ภาคผนวก) ปรากฏดังนี้

ตารางที่ 7 วิธีการประเมินผลการเรียนตามจุดประสงค์การเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านดงเหล็ก

วิธีการประเมินจุดประสงค์	ร้อยละ	ลำดับ
1. การทดสอบ	81.01	1
2. การสังเกตการปฏิบัติ	68.25	2
3. การสังเกตการตอบคำถาม	66.17	3
4. การตรวจสอบแบบฝึกหัด	55.79	4
5. การพูดคุยกับนักเรียน	55.39	5
6. การรู้จักนักเรียน	48.66	6
7. การตรวจสอบสมุดงาน	44.71	7
8. การตรวจผลงาน	41.84	8
9. การตรวจการบ้าน	39.96	9
10. การคาดคะเนนักเรียน	35.71	10
11. การแสดงบทบาทสมมติ	15.43	11

จากตารางที่ 7 พบว่า ในการประเมินผลการเรียนตามจุดประสงค์การเรียนรู้ในโรงเรียนบ้านดงเหล็กครูใช้วิธีการทดสอบมากที่สุด รองลงมาได้แก่ การสังเกตการปฏิบัติ การสังเกตการตอบคำถาม การตรวจแบบฝึกหัด และการพูดคุยกับนักเรียน

เมื่อจำแนกวิธีการประเมินผลการเรียนตามจุดประสงค์การเรียนรู้แต่ละกลุ่ม ประสิทธิภาพ ปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 8 วิธีการประเมินผลการเรียนตามจุดประสงค์การเรียนรู้
จำแนกตามกลุ่มประสบการณ์

กลุ่มประสบการณ์ วิธีการประเมินจุดประสงค์	ทักษะ				สพช.		สสน.		กพอ.		ภาษาอังกฤษ	
	ภาษาไทย		คณิตศาสตร์		ร้อยละ	ลำดับ	ร้อยละ	ลำดับ	ร้อยละ	ลำดับ	ร้อยละ	ลำดับ
	ร้อยละ	ลำดับ	ร้อยละ	ลำดับ								
1. การทดสอบ	83.42	1	80.34	3	78.38	1	68.45	2	91.30	2	100	1
2. การสังเกตการปฏิบัติ	51.34	5	60.68	5	54.95	5	88.83	1	97.10	1	89.39	8
3. การสังเกตการตอบคำถาม	61.50	3	64.96	4	71.17	2	61.65	4	73.91	6	100	1
4. การตรวจแบบฝึกหัด	66.84	2	90.60	1	70.72	3	16.02	10	39.86	8	96.97	4
5. การพูดคุยกับนักเรียน	43.32	7	51.28	6	55.86	4	50.49	5	74.64	5	96.97	4
6. การรู้จักนักเรียน	27.81	9	20.51	9	31.08	9	66.99	3	77.54	4	100	1
7. การตรวจสอบสมุดจดงาน	61.50	3	32.48	7	47.30	6	31.07	7	39.13	9	96.97	4
8. การตรวจผลงาน	37.97	8	29.91	8	43.69	7	27.67	8	84.78	3	56.06	10
9. การตรวจการบ้าน	50.80	6	85.47	2	29.28	10	07.77	11	33.33	10	96.97	4
10. การคาดคะเนนักเรียน	25.67	10	20.51	9	36.94	8	41.26	6	42.75	7	77.27	9
11. การแสดงบทบาทสมมติ	14.97	11	3.42	11	18.02	11	15.05	9	18.84	11	33.33	11

จากตารางที่ 8 พบว่า กลุ่มทักษะวิชาภาษาไทย ครูใช้วิธีการทดสอบ การตรวจแบบฝึกหัด การสังเกต การตอบคำถาม และการตรวจสอบสมุดจดงาน กลุ่มทักษะวิชาคณิตศาสตร์ ครูใช้วิธีการตรวจแบบฝึกหัด การตรวจการบ้าน การทดสอบ และการสังเกตการตอบคำถาม กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (สพช.) ครูใช้วิธีการทดสอบ การสังเกตการตอบคำถาม การตรวจ แบบฝึกหัด และการพูดคุยกับนักเรียน กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย (สสน.) ครูใช้วิธีการสังเกตการปฏิบัติ การทดสอบ การรู้จักนักเรียน และการสังเกตการตอบคำถาม กลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพ ครูใช้วิธีการสังเกตการปฏิบัติ การทดสอบ การตรวจผลงาน และการรู้จักนักเรียน และกลุ่มวิชาภาษาอังกฤษ ครูใช้ทุกวิธีการ

1.2 การประเมินผลการเรียนปลายภาคเรียน

การประเมินผลการเรียนปลายภาคเรียน เป็นการประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน เป็นการประเมินผลการเรียนเพื่อแจ้งให้ผู้ปกครองทราบ และแจ้งเป็นระดับผลการเรียน ในการประเมินผลการเรียนปลายภาคเรียน คณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอได้มอบหมายภาระ และหน้าที่ให้กับกลุ่มโรงเรียน กลุ่มโรงเรียนทั้งหมดในอำเภอมี 7 กลุ่มโรงเรียน ภาระและหน้าที่ที่กลุ่มโรงเรียนต้องปฏิบัติ คือ การดำเนินการในการออกข้อสอบ การดำเนินการในการจัดเตรียมแบบทดสอบ การดำเนินการสอบ และการรายงานผลการสอบ การดำเนินการต่าง ๆ มีลักษณะดังนี้

(1) การดำเนินการในการออกข้อสอบ

การออกข้อสอบ กลุ่มโรงเรียนแต่ละกลุ่มจะได้รับมอบหมายให้ดำเนินการออกข้อสอบ ดังเช่น กลุ่มโรงเรียนพัฒนา ภาคเรียนที่ 1 ได้รับมอบหมายให้ออกข้อสอบกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (สปช.) ตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3, 4, 5 และ 6 ภาคเรียนที่ 2 ได้รับมอบหมายให้ออกข้อสอบกลุ่มทักษะวิชาคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1, 2 และวิชาภาษาอังกฤษ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 เมื่อกลุ่มโรงเรียนพัฒนาได้รับมอบหมายการออกข้อสอบดังกล่าว กลุ่มโรงเรียนจะออกคำสั่งให้โรงเรียนภายในกลุ่มดำเนินการออกข้อสอบ เช่น ในการสอบปลายภาคเรียนครั้งที่ 2 โรงเรียนบ้านดงเหล็ก ได้รับมอบหมายให้ออกข้อสอบวิชาคณิตศาสตร์ชั้น ป.1 บทที่ 10 จำนวน 12 ข้อ วิชาคณิตศาสตร์ชั้น ป.2 บทที่ 6 จำนวน 12 ข้อ วิชาภาษาอังกฤษชั้น ป.5 บทที่ 21 , 22 บทละ 8 ข้อ วิชาภาษาอังกฤษชั้น ป.6 บทที่ 10 จำนวน 17 ข้อ โรงเรียนบ้านดงเหล็กจะดำเนินการให้ครูที่สอนในกลุ่มประสบการณ์นี้และระดับชั้นนี้เป็นผู้ออกข้อสอบ ต่อจากนั้นกลุ่มโรงเรียนรวบรวมข้อสอบจากโรงเรียนต่าง ๆ และดำเนินการคัดเลือกข้อสอบตามจำนวนที่ต้องการ และนำข้อสอบไปที่สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ พร้อมทั้งนำข้อสอบของกลุ่มโรงเรียนอื่น ๆ อีก 6กลุ่ม กลับมาดำเนินการ

(2) การดำเนินการในการจัดเตรียมแบบทดสอบ

การจัดเตรียมแบบทดสอบ ได้แก่ การพิมพ์ การโรเนียว การเย็บเล่ม การบรรจุซอง เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการศูนย์วิชาการกลุ่ม ซึ่งมาปฏิบัติหน้าที่ที่สำนักงานกลุ่ม การจัดเตรียมข้อสอบใช้เวลาประมาณ 1-2 สัปดาห์ เพราะโรงเรียนในกลุ่มมีถึง 70 ห้องเรียน แต่ละห้องเรียนสอบ 6-7 วิชา ในการจัดเตรียมแบบทดสอบ ครูในโรงเรียน

มีส่วนช่วยเหลือในด้านกาารพิมพ์ การเรียง การเย็บเล่ม และการบรรจุซอง
แบบทดสอบที่ใช้ในการทดสอบเป็นแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ประกอบด้วย แบบทดสอบทักษะภาษาไทย แบบทดสอบคณิตศาสตร์ฉบับที่ 1 และ
ฉบับที่ 2 แบบทดสอบกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต แบบทดสอบกลุ่มสร้างเสริม
ลักษณะนิสัย แบบทดสอบกลุ่มการงานพื้นฐานอาชีพ แบบทดสอบภาษาอังกฤษ แบบทดสอบ
แต่ละฉบับประกอบด้วยข้อสอบปรนัยแบบเลือกตอบมี 3-4 ตัวเลือก

(3) การดำเนินการสอบ

การสอบปลายภาคเรียน มีการดำเนินการสอบ 2 วัน ในช่วงที่ผู้วิจัย
อยู่ในโรงเรียนมีการดำเนินการสอบ 2 ลักษณะ กล่าวคือ

3.1 การดำเนินการสอบที่ครูโรงเรียนอื่นควบคุมการสอบ

3.2 การดำเนินการสอบที่ครูในโรงเรียนควบคุมการสอบ

แต่ละวิธีการมีลักษณะดังนี้

3.1 การดำเนินการสอบที่ครูโรงเรียนอื่นควบคุมการสอบ ใน
ปลายภาคเรียนที่ 1 มีการดำเนินการสอบที่ครูโรงเรียนอื่นมาควบคุมการสอบ การดำเนินการ
สอบลักษณะนี้ มีการแต่งตั้งกรรมการควบคุมสอบ โดยการหมุนเวียนครูภายในกลุ่ม
โรงเรียนอาจารย์ใหญ่ และผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ของโรงเรียนนั้น จะเป็นประธาน และรอง
ประธานการดำเนินการสอบ มีครูโรงเรียนอื่น ๆ เป็นกรรมการคุมสอบ ประธานและรอง
ประธานทำหน้าที่ประชุมชี้แจงกรรมการคุมสอบเกี่ยวกับการคุมสอบ ระเบียบที่ต้องปฏิบัติ
และสิ่งที่ครูต้องทำ จ่ายและรวบรวมข้อสอบ กระดาษคำตอบ และการตรวจสอบการดำเนินการ
การสอบ นอกจากนี้โรงเรียนต้องจัดบริการอาหารกลางวันให้กับคณะครูที่มาคุมสอบ ตั้งนี้จึง
มีครูบางส่วนที่อยู่โรงเรียนเพื่อจัดทำอาหารกลางวัน ในด้านครูที่มาคุมสอบทำหน้าที่
ควบคุมการสอบในห้องที่ได้รับมอบหมาย ตรวจสอบคะแนน และกรอกคะแนนลงในแบบฟอร์มที่ทาง
โรงเรียนกำหนด หากคะแนนเฉลี่ย และเปอร์เซ็นต์คะแนนเฉลี่ยจากการสังเกตพฤติกรรม
ของครูที่คุมสอบในชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ครูมีการดำเนินการสอบที่เป็นระบบ
มีการเรียกชื่อนักเรียน มีการจัดที่นั่งสอบให้นักเรียนนั่งตามเลขที่ มีการอธิบายวิธีการ
ทำแบบทดสอบที่ชัดเจน และยกตัวอย่างวิธีการทำแบบทดสอบบนกระดานดำ แต่ในด้าน
การควบคุมการสอบไม่ได้เคร่งครัด ปล่อยให้ให้นักเรียนปรึกษากัน ดูคำตอบซึ่งกันและกัน
ในขณะที่นักเรียกรับทำแบบทดสอบครูจะนั่งตรวจกระดาษคำตอบ หรือกรอกคะแนนลงใน

แบบฟอร์ม ในด้านพฤติกรรมของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ในระหว่างการสอบ นักเรียนพูดคุยกัน ชักถามกัน ดูคำตอบทั้งกันและกัน เดินไปตามโต๊ะ ขอยืมยางลบ ขอยืมมิตเหลาดินสอ ขออนุญาตครูไปเข้าห้องน้ำ และใช้เวลาในการทำแบบทดสอบค่อนข้างน้อย เช่น แบบทดสอบวิชาคณิตศาสตร์มี 20 ข้อ ใช้เวลาทำแบบทดสอบประมาณ 25 นาที แบบทดสอบวิชาการงานพื้นฐานอาชีพมี 40 ข้อ ใช้เวลาทำแบบทดสอบประมาณ 25 นาที และจากการสัมภาษณ์นักเรียนเกี่ยวกับการเตรียมตัวสอบ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ไม่มีการเตรียมตัวสอบ มีนักเรียนบางคนที่อยู่ห้องสอบซึ่งเป็นนักเรียนที่เรียนเก่ง ส่วนนักเรียนอื่น ๆ ให้เหตุผลว่าไม่ยักตุนหนังสือและคอยดูคำตอบของเพื่อน ๆ จากลักษณะการควบคุมการสอบที่ไม่ได้เคร่งครัดดังกล่าว เมื่อประกาศผลการสอบ พบว่า นักเรียนที่นั่งสอบใกล้กันจะได้คะแนนใกล้เคียงกัน นักเรียนที่เรียนอ่อนมากสอบได้คะแนนสูงพอ ๆ กับนักเรียนที่เรียนเก่ง เช่น นักเรียนเลขที่ 1 ยังอ่านหนังสือไม่ค่อยออกและเรียนซ้ำชั้นเมื่อ ป.1 สอบได้คะแนนสูงมาก สอบได้ที่ 2 ของห้อง เพราะนั่งสอบติดกับนักเรียนที่เรียนเก่งที่ 1 ของห้อง

จากการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการกับครูที่มาคุมสอบชั้น ป.2 (2 คน) พบว่า ครูไม่เห็นด้วยกับการคุมสอบในลักษณะการหมุนเวียนครูภายในกลุ่มโรงเรียน ควรใช้วิธีการสลับครูภายในโรงเรียน โดยให้เหตุผลดังนี้

ก. เสียเวลาในการเดินทางและเสียค่าใช้จ่าย การเดินทางไปคุมสอบไม่ได้เบียดเบียน แต่โรงเรียนเลี้ยงอาหารกลางวัน

ข. ผู้บริหารมองครูว่า ซอบททุจริต ซอบช่วยเหลือนักเรียนของตนเอง แต่ในความเป็นจริงแล้ว ถ้าครูคุมสอบกันเองจะทำให้ครูตระหนักในสิ่งเหล่านี้มากขึ้น

ค. การคุมสอบแต่ละโรงเรียนไม่เหมือนกัน ครูบางคนคุมสอบตามสภาพปกติ คือ จัดโต๊ะเหมือนกับที่นักเรียนเรียน ให้นักเรียนคุยกัน ดูกันได้บ้าง ครูบางคนคุมสอบเอาเป็นเอาตาย "เหมือนกับการสอบเข้ามหาวิทยาลัย" คือ จัดแยกโต๊ะนักเรียนห่างจากกัน ถ้ารู้ว่านักเรียนคนไหนเก่งก็จัดแยกนักเรียนคนนั้นออกไปนั่งสอบต่างหากหน้าชั้น การสอบน่าจะเป็นการสอบตามธรรมชาติ เพราะไม่ได้ใช้ผลทำอะไรมากนัก ครูอยากให้นักเรียนสอบได้อยู่แล้ว ผลการสอบก็ไม่ได้ใช้ทำอะไร

ง. ผู้บริหารมักจะอ้างเอาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปผูกกับความดี ความชอบทำให้ครูเหน็ดและวิตกกังวลเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมาก ครูจึงคุมสอบ

กันจริงจัง เพราะกลัวว่าโรงเรียนอื่นจะได้ดีกว่า

3.2 การดำเนินการสอบที่ครูในโรงเรียนคุมสอบ

ในการสอบปลายภาคครั้งที่ 2 (ภาคกลาง) กลุ่มโรงเรียนได้มอบหมายให้แต่ละโรงเรียนดำเนินการสอบเอง โดยให้สลับครูภายในโรงเรียน การดำเนินการสอบของโรงเรียนบางตงเหล็ก ได้สับเปลี่ยนครูคุมสอบดังนี้ ครู ป.5 คุมสอบ ป.6 ครู ป.6 คุมสอบ ป.5 ครู ป.3 คุมสอบ ป.4 ครู ป.4 คุมสอบ ป.3 ครู ป.1 คุมสอบ ป.2 และครู ป.2 คุมสอบ ป.1 จากการสังเกตพฤติกรรมครูที่คุมสอบในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ครูมีการดำเนินการสอบที่ไม่ค่อยเป็นระบบ ไม่มีการจัดที่นั่งสอบให้นักเรียน ปลอ่ยให้นักเรียนนั่งสอบตามที่นักเรียนต้องการ ครูนั่งคุมสอบภายนอกห้องเรียน การควบคุมการสอบไม่ได้เคร่งครัด อนุญาตให้ครูประจำชั้นและครูประจำวิชาเดินดูนักเรียนทำแบบทดสอบ ซึ่งครูบางท่านบอกคำตอบให้นักเรียน ครูท่านหนึ่งได้กล่าวกับนักเรียนในชั้นว่า "...พวกเธอลอกกันอย่าให้เหมือนกันทุกข้อ เดี่ยวเขารู้ เขาจับได้..." ในด้านพฤติกรรมนักเรียน พบว่า ขณะที่นักเรียนทำข้อสอบ นักเรียนคุยกัน เดินดูคำตอบซึ่งกันและกัน ส่งเสียงดัง ครูผู้คุมสอบต้องดูให้นักเรียนส่งเสียงเบา ๆ นักเรียนบางคนไม่ได้อ่านข้อสอบ ลอกคำตอบของเพื่อน นักเรียนที่เรียนดี ข้อสอบข้อไหนที่ทำไม่ได้จะถามครู โดยถามว่า "ครูครับ ข้อนี้ตอบข้อไหน" "ครูครับ ข้อนี้ตอบอะไร"

จากลักษณะการสอบที่ครูในโรงเรียนดำเนินการสอบดังกล่าว เมื่อตรวจสอบให้คะแนนพบว่า การสอบปลายภาคเรียนที่ครูในโรงเรียนคุมสอบ ได้คะแนนค่อนข้างสูง ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ได้คะแนนร้อยละของค่าเฉลี่ย 76.06 และแต่ละกลุ่มประสบการณ์ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 ผลการสอบดังกล่าวเป็นที่พอใจของครูประจำชั้นและครูประจำวิชาซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของผู้บริหารของคณะกรรมการศูนย์วิชาการกลุ่ม ที่กล่าวกับครูที่คุมสอบว่า "...จะดำเนินการอย่างไรก็ได้ ขอให้ได้คะแนนเฉลี่ยทั้งโรงเรียนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70..." เมื่อพิจารณาในประเด็นการดำเนินการสอบที่ครูโรงเรียนอื่นควบคุมการสอบกับครูในโรงเรียนควบคุมการสอบ พบประเด็นดังนี้

1. การดำเนินการสอบที่ครูในโรงเรียนควบคุมการสอบ มีการดำเนินการสอบที่ไม่ค่อยเป็นระบบ ไม่มีการจัดที่นั่งสอบให้กับนักเรียน นักเรียนนั่งสอบตามที่นักเรียนต้องการ แต่การดำเนินการสอบที่ครูโรงเรียนอื่นควบคุมการสอบ มีการจัดที่นั่งสอบให้นักเรียนนั่งสอบตามเลขที่

2. การดำเนินการสอบที่ครูในโรงเรียนควบคุมการสอบ มีการอนุญาตให้ครูประจำชั้น และครูประจำวิชา เดินดูนักเรียนขณะทำแบบทดสอบและครูบางท่านบอกคำตอบนักเรียน แต่การดำเนินการสอบที่ครูโรงเรียนอื่นควบคุมการสอบ ไม่มีเหตุการณ์เช่นนี้ เพราะครูในโรงเรียนไปควบคุมการสอบที่โรงเรียนอื่น

3. การดำเนินการสอบที่ครูในโรงเรียนควบคุมการสอบ นักเรียนกล่าวหาครูว่าข้อสอบข้อนี้คำตอบคืออะไร แต่การดำเนินการสอบที่ครูโรงเรียนอื่นควบคุมการสอบ นักเรียนไม่กล่าวหา

เมื่อนำผลการสอบปลายภาคทั้งสองครั้ง คือ ผลการสอบปลายภาคต้นกับผลการสอบปลายภาคกลาง มาเปรียบเทียบ พบลักษณะคะแนนดังตาราง

ตารางที่ 9 การเปรียบเทียบผลการสอบปลายภาคเรียนที่ดำเนินการสอบโดยครูโรงเรียนอื่นกับการดำเนินการสอบโดยครูในโรงเรียน

กลุ่มโรงเรียน พัฒนา	สอบภาคต้น ครูโรงเรียนอื่นคุมสอบ (ร้อยละคะแนนเฉลี่ย)	สอบภาคกลาง ครูในโรงเรียนคุมสอบ (ร้อยละคะแนนเฉลี่ย)
โรงเรียนบ้านทับแก้ว	67.79	79.17
โรงเรียนบ้านห้วยยาง	58.11	68.75
โรงเรียนบ้านห้วยก่อ	56.25	70.45
โรงเรียนบ้านห้วยผึ้ง	56.64	76.26
โรงเรียนบ้านดงเหล็ก	64.90	76.88
โรงเรียนบ้านป่าตอง	62.33	66.80
โรงเรียนบ้านสันทราย	58.19	70.17
โรงเรียนบ้านอีเหล็ก	61.93	67.89
รวมเฉลี่ย	60.79	72.09

จากตารางที่ 9 พบว่า การดำเนินการสอบที่ครูในโรงเรียนคุมสอบ ได้ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นทุกโรงเรียน และเพิ่มขึ้นทั้งกลุ่มโรงเรียน จากร้อยละ 60.79 เป็นร้อยละ 72.09

(4) การรายงานผลการประเมินการสอบปลายภาคเรียน

การรายงานผลการประเมินผลการสอบปลายภาคเรียนนอกจากจะรายงานให้ผู้ปกครองทราบเป็นระดับผลการเรียนของนักเรียนแล้ว ทางกลุ่มโรงเรียนมีการรายงานเป็นร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของแต่ละกลุ่มประสพการณ์และของแต่ละโรงเรียน ดังตาราง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

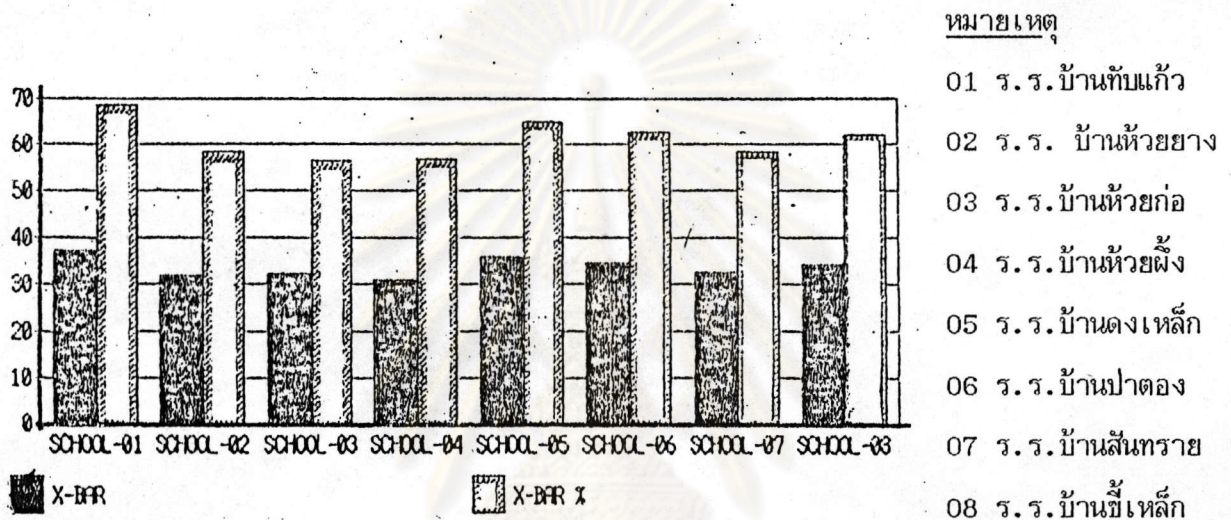
ตารางที่ 10 ข้อมูลการสอบวัดปลายภาคเรียนที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2531
กลุ่มโรงเรียนพัฒนา ในเกณฑ์ 60 %

กลุ่มโรงเรียนพัฒนา	ชั้น ป.1					ชั้น ป.2					...	ชั้น ป.6					
	ไทย \bar{X} %	คณิต \bar{X} %	สพช. \bar{X} %	สสน. \bar{X} %	กพอ. \bar{X} %	ไทย \bar{X} %	คณิต \bar{X} %	สพช. \bar{X} %	สสน. \bar{X} %	กพอ. \bar{X} %		ไทย \bar{X} %	คณิต \bar{X} %	สพช. \bar{X} %	สสน. \bar{X} %	กพอ. \bar{X} %	พิเศษ \bar{X} %
โรงเรียนบ้านทับแก้ว	61.05	56.16	75.71	67.08	58.13	72.38	70.71	70.61	73.70	68.80		59.41	65.21	73.25	70.76	79.27	66.45
โรงเรียนบ้านห้วยยาง	65.86	58.94	65.28	65.15	58.33	59.67	60.87	59.57	57.87	58.50		44.07	45.10	53.02	52.57	63.54	33.61
โรงเรียนบ้านห้วยก่อ	65.86	50.44	68.66	57.66	45.48	68.00	67.61	69.52	57.14	55.95		54.90	50.94	64.87	61.25	64.14	44.14
โรงเรียนบ้านห้วยผึ้ง	58.33	45.63	55.54	55.63	51.25	-----	-----	-----	-----	-----		57.10	57.32	61.14	60.50	76.65	54.82
โรงเรียนบ้านดงเหล็ก	80.07	63.17	78.08	78.03	71.36	72.74	75.28	69.06	63.95	64.20		61.18	61.63	68.67	69.10	75.71	52.32
โรงเรียนบ้านป่าตอง	68.05	63.85	72.85	66.45	60.83	52.91	66.35	48.93	42.60	42.50		65.13	56.73	76.48	56.54	72.31	56.15
โรงเรียนบ้านสันทราย	66.59	73.87	72.31	64.41	62.50	61.79	66.35	50.10	59.23	49.52		51.98	60.73	58.30	60.30	64.02	38.93
โรงเรียนบ้านขี้เหล็ก	52.65	60.00	58.02	47.30	59.23	71.90	75.36	59.59	66.07	55.00		55.00	65.63	58.89	73.93	68.93	31.07

จากตารางที่ 10 แสดงว่าร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของแต่ละกลุ่มประสบการณ์ของแต่ละโรงเรียน เช่น โรงเรียนบ้านทับแก้ว ได้ร้อยละของคะแนนเฉลี่ยในกลุ่มทักษะภาษาไทย (ของนักเรียนชั้น ป.1) 61.50

กลุ่มโรงเรียน ได้จัดทำเอกสารสรุปผลการดำเนินงานโครงการปรับปรุงมาตรฐานการศึกษา โดยสรุปผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แต่ละภาคเรียน และได้แจกจ่ายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

แผนภูมิที่ 3 แสดงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ภาคเรียนที่ 1 ของกลุ่มโรงเรียนพัฒนา

จากการเรียนการสอนในภาคเรียนที่ 1 โรงเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงสุดที่ 1 ได้แก่ โรงเรียนบ้านทับแก้ว 37.47 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 68.12 และลำดับสุดท้าย 32.25 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 58.63 เมื่อคิดเป็นร้อยละทั้งกลุ่มร้อยละ 60.950

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ในด้านผลกระทบของการประเมินผลการเรียนปลายภาคเรียน การประเมินผล ปลายภาคเรียนมีผลกระทบต่อนักเรียนและผู้ปกครองค่อนข้างน้อย แต่มีผลกระทบต่อ ครู ต่อโรงเรียนและผู้บริหารโรงเรียนค่อนข้างมาก ดังรายละเอียดดังนี้

(1) ผลกระทบต่อนักเรียน

การประเมินผลการเรียนปลายภาคเรียน มีผลกระทบต่อนักเรียนในด้าน ระดับผลการเรียนของนักเรียน และจากการวิเคราะห์สัมผัสดำรงงานประจำตัวนักเรียน (ป.01) พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีระดับผลการเรียน 3 และ 4 ไม่มีนักเรียนคนใดเลย ที่ได้ระดับคะแนน 0 จึงไม่มีผลกระทบต่อการสอนซ่อมเสริม ไม่มีผลกระทบต่อความรู้สึก ของนักเรียน นักเรียนไม่ค่อยสนใจในระดับผลการเรียนที่ได้รับ จากการสัมภาษณ์นักเรียน พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ไม่ทราบว่าตนเองได้ระดับผลการเรียนเท่าใดในการสอบแต่ละ กลุ่มประสบการณ์

(2) ผลกระทบต่อผู้ปกครองนักเรียน

การประเมินผลการเรียนปลายภาคเรียนต้องมีการรายงานผลให้ผู้ปกครอง ทราบ การรายงานรายงานเป็นระดับผลการเรียน และมีความคิดเห็นของครูประจำชั้น ครูประจำชั้นให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการเรียนของนักเรียน สุขภาพของนักเรียน ความประพฤติของนักเรียน และนิสัยของนักเรียน เช่น ด.ช. กอบชัย มีผลการเรียนดี สุขภาพแข็งแรง ความประพฤติเรียบร้อย นิสัยร่าเริง ในด้านการให้ความคิดเห็นของ ผู้ปกครองในส่วนที่เป็นผลการเรียนของนักเรียน ผู้ปกครองมีความคิดเห็นเช่นเดียวกับครู มีความคิดเห็นขัดแย้งกับครูน้อยมาก ผู้ปกครองมอบหมายด้านการเรียนของนักเรียนให้ครู ครูมีความคิดอย่างไร ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเช่นนั้น ผู้ปกครองจึงมีบทบาทในด้าน การเรียนของนักเรียนค่อนข้างน้อย

(3) ผลกระทบต่อครู

การประเมินผลการเรียนปลายภาคเรียน มีผลกระทบโดยตรงต่อครู เพราะนโยบายและเป้าหมายของผู้บริหารระดับต่าง ๆ ต้องการให้นักเรียนถึงเกณฑ์ร้อยละ 60 และมีการรายงานผลในลักษณะการเปรียบเทียบว่าโรงเรียนใดได้ผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนสูงสุด พฤติกรรมของครูจึงมีลักษณะช่วยเหลือนักเรียน ครูคนใดที่นักเรียนมี ผลสัมฤทธิ์ไม่ถึงเกณฑ์ถูกส่งตัวไปรับการอบรม ซึ่งมีการล้อเลียนกันว่า "การอบรม ครูปิก (ครูโง่)" ในโรงเรียนมีครูท่านหนึ่งที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนไม่ถึง

เกณฑ์จึงถูกส่ง ไปอบรม ครูท่านนี้เคย ได้รับคัดเลือกเป็นครูดีเด่นในสายผู้สอน ครูท่านนี้ มีความน้อยใจ จึง ได้ เขียนระบายดังนี้

"1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์เพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับ ผลสัมฤทธิ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2525 ถึง 2530 มีหลักฐานปรากฏชัดว่า ผลสัมฤทธิ์เพิ่มขึ้น แม้คะแนนจะตกเกณฑ์ที่แสดงถึงความสามารถของผู้สอน

2. ครูผู้สอนคณิตศาสตร์ ได้รับคัดเลือกเป็นครูดีเด่นสายผู้สอนคณิตศาสตร์ ของระดับโรงเรียน ระดับกลุ่มของระดับอำเภอ ปีการศึกษา 2528

3. ครูผู้สอนคณิตศาสตร์ได้ เปิดสอนพิเศษวิชาคณิตศาสตร์ฟรีแก่นักเรียน ชั้น ป.6 หลังเลิกเรียนวันละ 1 ชม. (15.45-16.45 น.) ทุกวัน ตลอดภาคเรียน ปลาย ปรากฏว่านักเรียนสามารถสอบเข้าเรียนต่อ ม.1 ได้เป็นอันดับ 1 ของจังหวัด

4. ครูผู้สอนคณิตศาสตร์เป็นที่ยอมรับของที่ประชุมเรื่องการจัดครูเข้า ชั้นเรียนว่าเป็นผู้เหมาะสมที่จะสอนคณิตศาสตร์ ป.6

5. ครูผู้สอนเป็นผู้มีความรับผิดชอบสูง และตั้งใจจริง สอนเต็มเวลา สอนเต็มหลักสูตร เต็มความสามารถ ตรงต่อเวลาเสมอ ไม่เคยหนีชั่วโมงสอนเลย และ มักจะนำคณิตศาสตร์ไปสอนในชั่วโมงเกษตร และชั่วโมงที่สอนแทนคนอื่นเสมอ ๆ เนื่องจากอยากให้นักเรียนเก่งคณิตศาสตร์นั่นเอง

6. ครูผู้สอนคณิตศาสตร์ชั้น ป.6 เป็นผู้ที่ทำคะแนนการประเมินผล ครูสายผู้สอน และสายผู้บริหาร ได้สูงสุดกว่าทุกคนในโรงเรียน ประเมินผลโดยการศึกษา นิเทศก์อำเภอ

7. ครูผู้สอนคณิตศาสตร์สามารถสอนให้ลูก ๆ เก่งคณิตศาสตร์ทุกคน มีผลการ เรียนปรากฏดังนี้

- ได้รับคัดเลือก ไปตอบปัญหาคณิตศาสตร์
- ได้รับคัดเลือก ไปตอบปัญหากลุ่มประเทศอาเซียน
- ได้รับคัดเลือก ไปเรียนคณิตศาสตร์คอมพิวเตอร์
- ได้รับรางวัลประกาศเกียรติคุณจากสมาคมคณิตศาสตร์แห่งประเทศไทย
- สามารถทำข้อสอบของโรงเรียน 100 ข้อ ตอบได้ถูกต้องทั้งหมด ได้ 100 คะแนน

เรียกได้ว่าครูผู้สอนคณิตศาสตร์มีส่วนทำให้นักเรียนได้รับรางวัล รับคำชมเชย

รับประกาศเกียรติคุณ และรับทุนการศึกษาด้วย

8. เป็นผู้มีความสามารถในการคำนวณค่าเครื่องอุปกรณ์ไฟฟ้า มีพนักงานของบริษัทโกลเวท จำกัด กทม. นำมาจำหน่ายจ่ายแจกที่โรงเรียน ซึ่งมีกติกาว่า ถ้าใครทายราคาขายได้ถูกจะได้รับเครื่องอุปกรณ์ไฟฟ้าชิ้นหนึ่งโดยไม่ต้องซื้อ ปรากฏว่าครูผู้สอนคณิตศาสตร์ ป.6 เป็นผู้ทายถูกแต่เพียงผู้เดียว ซึ่งอาศัยความสามารถในการคิดคำนวณแล้วประมาณค่าใกล้เคียงออกมา ทายได้ถูกต้อง ไม่ใช่เรื่องฟลุคแน่นอน"

จะเห็นได้ว่า การประเมินผลการเรียนปลายภาคเรียนมีผลกระทบโดยตรงต่อครู จึงทำให้ครูต้องการช่วยเหลือนักเรียนเพื่อให้นักเรียนสอบได้คะแนนปลายภาคเรียนสูง แต่พฤติกรรมการช่วยเหลือของครูมักไม่เป็นไปตามหลักการที่ดี กล่าวคือ ครูนำข้อสอบเก่ามาทบทวนให้นักเรียน ครูนำข้อสอบที่ได้มอบหมายให้ออกข้อสอบมาเฉลยหรือลองให้นักเรียนทำ ครูนัดแนะให้นักเรียนช่วยเหลือกัน

(4) ผลกระทบต่อโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน และกลุ่มโรงเรียน

เนื่องจากผลการประเมินผลการเรียนปลายภาคเรียน มีการรายงานผลในลักษณะการเปรียบเทียบของโรงเรียนภายในกลุ่ม และเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มโรงเรียน จึงส่งผลกระทบต่อโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน และกลุ่มโรงเรียน ในการนิเทศและติดตามผล ศึกษาวิเคราะห์ก็อาจได้กล่าวกับคณะกรรมการโรงเรียนว่า "ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มโรงเรียนเลื่อนจากรั้งลำดับที่ 4 มาเป็นที่ 2 และขอให้พยายามเลื่อนเป็นลำดับ 1" การที่ผู้บริหารให้ความสำคัญของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่าเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษา จึงส่งผลกระทบต่อโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน และ ผู้บริหารกลุ่มโรงเรียน ในแง่ชื่อเสียงของโรงเรียน ประสิทธิภาพการทำงานของผู้บริหารโรงเรียน และประสิทธิภาพการทำงานของกลุ่มโรงเรียน ดังเห็นได้จากพฤติกรรมของครูในการประเมินผลปลายภาคเรียนซึ่งพฤติกรรมของครูเหล่านี้ผู้บริหารทราบดี แต่ไม่ได้ว่ากล่าวตักเตือน บางครั้งยังสนับสนุน เช่น คำกล่าวที่ว่า "...จะดำเนินการอย่างไรก็ได้ ขอให้ได้คะแนนเฉลี่ยทั้งโรงเรียนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 ..."

สรุป

การประเมินผลการเรียนปลายภาคเรียน เป็นการประเมินด้วยการทดสอบ และ
 แจงผลเป็นระดับคะแนนให้ผู้ปกครองทราบ ในการดำเนินการกลุ่มโรงเรียนแต่ละกลุ่มจะ
 รับผิดชอบให้ออกข้อทดสอบ โดยแยกเป็นกลุ่มวิชาและระดับชั้น ต่อจากนั้นศูนย์วิชาการ
 กลุ่มเป็นผู้จัดเตรียมข้อทดสอบก่อนการสอบ ลักษณะของแบบทดสอบเป็นแบบทดสอบวัดผล
 สมรรถนะทางการเรียนแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ มี 3-4 ตัวเลือก ช่วงเวลาที่ใช้ในการสอบ 2 วัน
 ในการคุมสอบมีทั้งประเภทที่ครูโรงเรียนอื่นและครูในโรงเรียนเป็นผู้ควบคุมการสอบ
 การคุมสอบที่ครูโรงเรียนอื่นควบคุมนี้ ผู้คุมสอบเคร่งครัดในการจัดที่นั่งให้เด็กนั่ง
 ตามเลขที่ อธิบายวิธีการทำให้เด็กเข้าใจก่อนการสอบ แต่ขณะที่เด็กทำข้อสอบ ครูคุมสอบ
 ไม่เคร่งครัด เด็กซักถามกัน ดูคำตอบซึ่งกันและกัน ขอยืมอุปกรณ์การเขียนซึ่งกันและกัน
 และเด็กมักทำเสร็จก่อนเวลาที่กำหนดไว้มาก เช่น กำหนดเวลาทำ 40 นาที เด็กสามารถ
 ทำเสร็จในเวลาเพียง 25 นาที เท่านั้น

การคุมสอบอีกแบบหนึ่งซึ่งครูในโรงเรียนเป็นผู้ควบคุมมีลักษณะปล่อยปละ
 ละเลยมากกว่าการใช้ครูโรงเรียนอื่นเป็นผู้ควบคุม ไม่มีการกำหนดที่นั่งสำหรับผู้เข้า
 สอบ และในขณะที่สอบยังมีครูบางคนเดินบอกคำตอบแก่เด็กอีกด้วย

ในด้านผลกระทบจากการประเมินผลการเรียนปลายภาคเรียนการประเมินผล
 ปลายภาคเรียน มีผลกระทบต่อนักเรียนและผู้ปกครองค่อนข้างน้อย ผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่ได้
 สนใจผลการเรียนของลูก ถือว่าการเรียนเป็นเรื่องของครู หมายความว่าหน้าที่การเรียนให้
 กับครู นักเรียนไม่ค่อยสนใจในระดับผลการเรียนที่ได้รับ เพราะนักเรียนส่วนมากได้รับการ
 ประเมินผลการเรียนอยู่ในระดับ 3 และ 4 ไม่มีนักเรียนคนใดที่ได้รับคะแนนระดับ 0
 แต่อย่างไรก็ตามผลการประเมินมีผลกระทบต่อครูและผู้บริหารโรงเรียนค่อนข้างมาก ครูท่านใด
 ที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนไม่ถึงเกณฑ์ จะถูกส่งเข้ารับการอบรม นอกจากนี้ผล
 การประเมินมีผลกระทบต่อชื่อเสียงของโรงเรียน และกลุ่มโรงเรียน เพราะผลของการประเมิน
 จะเป็นดัชนีที่ถึงประสิทธิภาพของการสอนของครูและการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน

1.3 การประเมินผลการเรียนเพื่อตรวจสอบมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน

ในปี พ.ศ. 2531 กลุ่มโรงเรียนได้ตั้งเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพของนักเรียน ให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในทุกกลุ่มประสบการณ์ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60 กลุ่มโรงเรียนได้กำหนดรูปแบบการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษาขั้น และใช้การประเมินผลการเรียนเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพของนักเรียน การประเมินผลการเรียนใช้วิธีการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งกลุ่มโรงเรียนได้กำหนดให้มีการทดสอบภาคเรียนละ 2 ครั้ง ประธานกลุ่มโรงเรียนได้กล่าวว่า "การประเมินผลการเรียน เป็นวิธีการหนึ่งที่จะกระตุ้นให้ครูมุ่งการเรียนการสอน มุ่งวิชาการ เพื่อปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ" กลุ่มโรงเรียนได้ดำเนินการในการประเมินผลการเรียนเพื่อตรวจสอบมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน ดังนี้

(1) การดำเนินการในการออกข้อทดสอบ

กลุ่มโรงเรียนได้กำหนดภาระหน้าที่การออกข้อสอบให้โรงเรียนภายในกลุ่มดำเนินการ มีการกำหนดตารางที่ใช้ในการออกข้อสอบ และจำนวนข้อสอบ เช่น ในการทดสอบครั้งที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 กลุ่มโรงเรียนได้กำหนดให้ครูทุกโรงเรียนออกข้อสอบทุกกลุ่มประสบการณ์ กลุ่มประสบการณ์ละ 10 ข้อ ให้ครอบคลุมตารางสอนที่ 1 ถึง 50 หรือในการทดสอบครั้งที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 กลุ่มโรงเรียนได้กำหนดให้โรงเรียนบ้านดงเหล็กออกข้อสอบจากตารางที่ 105-108 โดยกำหนดให้ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-4 ออกข้อสอบกลุ่มประสบการณ์ละ 5 ข้อ และระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ออกข้อสอบกลุ่มประสบการณ์ละ 7 ข้อ ต่อจากนั้นคณะกรรมการศูนย์วิชาการซึ่งประกอบไปด้วย หัวหน้าสำนักงานครูวิชาการสำนักงาน และครูวิชาการประจำกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ดำเนินการคัดเลือกข้อสอบโดยใช้หลักเกณฑ์ให้ข้อสอบกระจายทุกโรงเรียนและครอบคลุมจุดประสงค์ตามตารางกำหนด แต่ในทางปฏิบัติจริงการคัดเลือกข้อสอบมีปัญหาการให้ข้อสอบครอบคลุมจุดประสงค์ตามตารางที่กำหนด เพราะครูวิชาการกลุ่มประสบการณ์ไม่ได้สอนทุกชั้นเรียน ดังนั้นการคัดเลือกข้อสอบมีลักษณะให้ข้อสอบกระจายทุกโรงเรียนและไม่ให้เนื้อหาของข้อสอบซ้ำซ้อนกัน มีครูท่านหนึ่งได้กล่าวเตือนหัวหน้าสำนักงานว่า "...การคัดเลือกข้อสอบต้องไปดูว่าครูเขาสอนถึงตารางไหน จุดประสงค์ไหน ไม่ใช่คัดเลือกเลย... เป็นศูนย์วิชาการกลุ่มดีเด่น ถ้าคัดเลือกไม่ดี เขาจะด่าเอา..." แบบทดสอบที่ใช้ในการประเมินคุณภาพของนักเรียนประกอบด้วยข้อสอบ 50-60 ข้อ โดยครอบคลุมกลุ่มประสบการณ์ละ 10 ข้อ กล่าวคือ กลุ่มทักษะ

ภาษาไทย 10 ข้อ กลุ่มทักษะคณิตศาสตร์ 10 ข้อ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ 10 ข้อ กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย 10 ข้อ กลุ่มการงานพื้นฐานอาชีพ 10 ข้อ และภาษาอังกฤษ 10 ข้อ

(2) การดำเนินการในการจัดเตรียมแบบทดสอบ

การจัดเตรียมแบบทดสอบได้แก่ การพิมพ์ การโรเนียวและการเย็บเล่ม เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการศูนย์วิชาการเช่นเดียวกัน การจัดพิมพ์ค่อนข้างมีปัญหาเพราะคณะกรรมการบางท่านพิมพ์ดีดไม่เป็น บางท่านพิมพ์ได้แต่ไม่คล่อง จึงดึงครูในโรงเรียนมาช่วยพิมพ์ข้อสอบซึ่งส่งผลกระทบต่อการเรียนการสอน และงานด้านอื่น ๆ ในการทดสอบครั้งที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ครูประจำชั้น ป. 5 ถูกดึงตัวไปช่วยพิมพ์ข้อสอบ และพิมพ์ข้อสอบของชั้น ป.5 ผลการสอบของนักเรียนชั้นป.5 ได้คะแนนสูง ทำให้ครูไม่สบายใจ และมีความวิตกกังวล

(3) การดำเนินการสอบ

การดำเนินการสอบเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน โดยมีคณะกรรมการศูนย์วิชาการบางท่านร่วมด้วย คือหัวหน้าสำนักงานและครูวิชาการสำนักงาน การดำเนินการสอบทำควบคู่กับการนิเทศ และการติดตามผลการปฏิบัติงานของครู ประธานกลุ่มโรงเรียนตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน เช่น บันทึกการสอน บันทึกการสอน ซ้อมเสริม สมุดการใช้สื่อ แบบเก็บข้อมูลวัตถุประสงค์ แบบ ป.01 แบบ ป.02 แบบ ป.03 และสมุดบันทึกการปฏิบัติงาน และโครงการต่าง ๆ ส่วนคณะกรรมการอื่น ๆ ทำหน้าที่ดำเนินการสอบในชั้นเรียนต่าง ๆ จากการสังเกตพฤติกรรมของคณะกรรมการคุมสอบ พบว่าการดำเนินการสอบไม่ค่อยเป็นระบบ ไม่มีการจัดที่นั่งสอบให้นักเรียน ปล่อยให้ให้นักเรียนนั่งสอบตามปกติ ซึ่งครูประจำชั้นได้จัดที่นั่งสอบให้นักเรียนก่อนสอบ ซึ่งแตกต่างจากที่นั่งเรียน นอกจากการควบคุมการสอบไม่เคร่งครัด ปล่อยให้ให้นักเรียนดูคำตอบซึ่งกันและกันแล้ว ผู้คุมสอบยังออกมายืนคุยกับครูประจำชั้นและครูประจำกลุ่มประสบการณ์ การดำเนินการสอบใช้เวลา 1.30 ชั่วโมง การดำเนินการข้อสอบดังกล่าวมีผลต่อคะแนนนักเรียน นักเรียนได้คะแนนใกล้เคียงกัน เพื่อให้เห็นลักษณะของคะแนนที่ชัดเจน ได้เสนอผลการสอบครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11 คะแนนการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนบ้านดงเหล็ก ระดับ
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในการตรวจสอบคุณภาพของโรงเรียน

การทดสอบครั้งที่ (ภาคเรียนที่ 1)	คะแนนของนักเรียนแต่ละคน	\bar{X}	$\bar{X}\%$
1	21 24 20 19 13 19 15 21 21 17 19 18 16 17 17 21 16 15 17 15 15 18 20	18.52	37.04
2	42 44 43 42 40 39 41 38 44 40 37 39 ๓๘ 43 43 39 35 43 41 43 37 38 44	40.68	81.36

จากตารางที่ 11 แสดงลักษณะคะแนนของนักเรียนแต่ละคนในการทดสอบครั้งที่ 1
และการทดสอบครั้งที่ 2 ผลการทดสอบแต่ละครั้งนักเรียนได้คะแนนใกล้เคียงกัน

(4) การรายงานผลการประเมินเพื่อตรวจสอบมาตรฐานการศึกษาของ
โรงเรียน

การรายงานผลการประเมินมี 2 ลักษณะคือ

ก. รายงานการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การรายงานวัดผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนจะรายงานเป็นคะแนนเฉลี่ย (\bar{X}) และร้อยละของคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}\%$) ของแต่ละ
ระดับชั้น และแต่ละโรงเรียน ดังตารางที่ 12

ตารางที่ 12 ข้อมูลการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากคณะกรรมการกลุ่มและวิชาการสำนักงานกลุ่มโรงเรียนวัฒนา

โรงเรียน	ป.1ก		ป.1 ข		ป.2 ก		ป.2 ข		ป.3 ก		ป.3 ข		ป.4 ก		ป.4 ข		ป.5 ก		ป.5 ข		ป.6 ก		ป.6 ข	
	\bar{X}	$\bar{X}\%$	\bar{X}	$\bar{X}\%$	\bar{X}	$\bar{X}\%$	\bar{X}	$\bar{X}\%$	\bar{X}	$\bar{X}\%$	\bar{X}	$\bar{X}\%$	\bar{X}	$\bar{X}\%$	\bar{X}	$\bar{X}\%$	\bar{X}	$\bar{X}\%$	\bar{X}	$\bar{X}\%$	\bar{X}	$\bar{X}\%$	\bar{X}	$\bar{X}\%$
โรงเรียนบ้านทับแก้ว	35.50	71.00	-	-	31.00	62.00	-	-	28.80	57.61	-	-	44.68	74.47	-	-	40.05	66.75	42.84	71.40	45.39	75.65	43.04	71.74
โรงเรียนบ้านห้วยยาง	36.19	72.37	35.03	70.11	27.00	54.00	24.70	47.05	38.18	60.37	-	-	33.48	55.79	38.95	64.92	32.52	54.20	32.92	54.87	26.17	43.61	28.50	47.50
โรงเรียนบ้านห้วยก่อ	31.81	63.61	-	-	22.10	44.19	-	-	25.37	50.74	-	-	35.93	59.88	-	-	29.85	49.75	-	-	28.50	47.50	-	-
โรงเรียนบ้านห้วยผึ้ง	28.20	56.40	-	-	-	-	-	-	23.19	46.38	-	-	-	-	-	-	26.80	44.66	-	-	34.13	56.88	-	-
โรงเรียนบ้านดงเหล็ก	42.27	84.54	42.00	84.00	40.68	81.36	32.00	76.00	32.83	65.66	34.75	69.50	40.76	64.85	40.52	67.54	37.39	62.32	32.57	64.28	44.90	74.84	31.14	51.90
โรงเรียนบ้านป่าตอง	38.41	76.83	-	-	21.71	43.42	-	-	28.68	57.37	-	-	37.04	64.47	-	-	35.34	58.90	-	-	36.76	61.28	-	-
โรงเรียนบ้านสันทราย	39.65	79.30	39.09	78.19	29.00	58.00	-	-	29.62	59.24	-	-	43.90	73.17	44.20	73.68	34.25	57.02	-	-	31.95	53.25	26.81	44.69
โรงเรียนบ้านขี้เหล็ก	25.92	51.85	-	-	28.80	55.00	-	-	31.95	63.90	-	-	42.63	71.05	-	-	32.03	53.39	-	-	28.78	47.97	-	-

จากตารางที่ 12 แสดงว่า คะแนนเฉลี่ยและร้อยละของคะแนนเฉลี่ยของแต่ละระดับชั้นและของแต่ละโรงเรียน เช่น โรงเรียนบ้านทับแก้ว นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้คะแนนเฉลี่ย 35.50 (คะแนนเต็ม 50) และร้อยละของคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 71.00

ข้อมูลการรายงานการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดังกล่าวส่งผลกระทบต่อครูที่สอนระดับชั้นต่าง ๆ ครูนำเปอร์เซ็นต์ของคะแนนมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ 60 % และครูเปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนภายในกลุ่ม เช่น โรงเรียนบ้านดงเหล็ก ครูที่สอน ป.1 และ ป.2 ตีใจ เพราะได้ลำดับที่ 1 ของกลุ่มโรงเรียน

ข. รายงานเพื่อแจ้งผลการออกนิเทศ การรายงานเพื่อแจ้งผลการออกนิเทศ ประธานกลุ่มโรงเรียนเป็นผู้แจ้ง การแจ้งผลการออกนิเทศมีลักษณะดังนี้

"ประธานกลุ่ม หัวหน้าสำนักงาน ครูวิชาการสำนักงานได้ออกนิเทศกำกับติดตาม และประเมินผลระหว่างวันที่ 17-18 ตุลาคม 2531

1. งานธุรการประจำชั้นของครู สภาพเป็นปัจจุบันดี แต่บางโรงเรียนไม่เป็นปัจจุบัน เช่น โรงเรียนบ้านดงเหล็ก 2 คน

2. งานปรับปรุงห้องเรียน ห้องเรียนที่มีลักษณะความพร้อมอยู่ในเกณฑ์ที่ค่อนข้างจะดี เป็นตัวอย่างได้ดังนี้ โรงเรียนบ้านดงเหล็ก ป.5-ป.6

3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ถึงเกณฑ์ 60%) โรงเรียนบ้านดงเหล็ก ป.1-ป.5 อยู่ในลักษณะที่พอใช้ได้ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 % โรงเรียนบ้านดงเหล็ก คือ ไทย คณิตศาสตร์ ชั้น ป.6

แจ้งเพื่อปรับปรุงส่วนที่บกพร่องทั้งห้องเรียน งานธุรการ และผลการเรียน"

การรายงานเพื่อแจ้งผลการออกนิเทศดังกล่าว ส่งผลกระทบโดยตรงต่อครู เพราะมีการระบุว่ามีวิชาใด กลุ่มสาระการเรียนรู้ใด ชั้นใดที่ไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 ซึ่งเป็นที่ทราบกันว่าครูท่านใดเป็นคนสอน จากการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการกับประธานกลุ่มโรงเรียน ขณะที่ออกไปร่วมการประเมินผลของกลุ่มโรงเรียน ประธานกลุ่มได้ให้ข้อคิดเห็นในด้านการประเมินผลการเรียนของกลุ่มโรงเรียนว่า การที่กลุ่มโรงเรียนมีการประเมินผลการเรียนภาคเรียนละ 2 ครั้ง เพื่อกระตุ้นให้ครูมุ่งการเรียนการสอน มุ่งวิชาการเพื่อปรับปรุงตนเอง อยู่เสมอ และอยากให้มีการประเมินด้านการปฏิบัติ และการประเมินด้านความรับผิดชอบของนักเรียน แต่ไม่ทราบจะทำอย่างไร เพราะขาดบุคลากรที่มีความรู้ในด้านนี้ นอกจากนี้ยังให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพิจารณาความดีความชอบ ประธานกลุ่มโรงเรียนได้กล่าวว่า "การพิจารณาความดีความชอบมีกฎห้ามตลอดเวลา บางปีมีการถกเถียงกันหลายวันและมีการเข้าใจผิดกัน ครูบางคนมาบอกว่าจะให้ทำอะไรก็จะทำได้ 2 ชั้น ครูคิดลักษณะนี้มาก"

ในด้านผลกระทบของการประเมินผลการเรียนเพื่อตรวจสอบมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน ไม่มีผลกระทบโดยตรงต่อนักเรียน และผู้ปกครองของนักเรียน แต่มีผลกระทบโดยตรงต่อครูต่อโรงเรียน และผู้บริหารโรงเรียน ผลกระทบมีลักษณะดังนี้

(1) ผลกระทบต่อครู

การประเมินผลของกลุ่มโรงเรียนมีผลกระทบโดยตรงต่อครู เพราะครูมุ่งหวังที่จะให้นักเรียนถึงเกณฑ์ร้อยละ 60 ถ้านักเรียนไม่ถึงเกณฑ์ร้อยละ 60 ประธานกลุ่มจะรายงานผลให้ผู้บริหารโรงเรียน และครูในโรงเรียนได้ทราบ นอกจากนี้ครูยังมุ่งหวังที่จะให้นักเรียนในชั้นของตนได้ลำดับที่ ๑ เมื่อเปรียบเทียบภายในกลุ่มโรงเรียน ดังนั้นในการประเมินของกลุ่มโรงเรียนแต่ละครั้ง ครูค่อนข้างวิตกกังวลต่อความวิตกกังวลต่อความมุ่งหวังดังกล่าวทำให้ครูมีพฤติกรรมที่ต้องการให้นักเรียนได้คะแนนสูง ๆ โดยในช่วง 1-2 วันก่อนการทดสอบ ครูนำข้อสอบเก่า ๆ หรือข้อสอบวัตถุประสงค์มาจากบทวนให้นักเรียนแม้กระทั่งวันสอบในช่วงเช้าก่อนสอบ ครูยังนำข้อสอบมาจากบทวน นอกจากนี้ครูนำข้อสอบที่ได้รับมอบหมายให้ออกข้อสอบมาเฉลยให้นักเรียนฟัง ครูคนหนึ่งได้บอกนักเรียนว่า "...ครูออกข้อสอบ 7 ข้อ ซึ่งจะสอบพวกเธอเร็ว ๆ นี้ อย่างน้อยต้องมี 1 ข้อ หรืออาจจะมากกว่านี้ พวกเธอต้องทำให้ได้..." ข้อสอบของผู้วิจัย ครูได้นำไปให้นักเรียนทำเช่นเดียวกัน ครูมีการนัดแนะกับนักเรียนว่าในการสอบอย่าปิดกระดาษคำตอบ อย่าหวัง ใครที่ทำไม่ได้อย่าเดา ให้ดูของเพื่อน ให้ดูของ ด.ช. โกสิน ด.ช. ประมุข ด.ญ. นารี ด.ญ. หนา ซึ่งเป็นนักเรียนที่เรียนเก่ง และในช่วงเช้าของวันสอบ ครูประจำชั้นจัดที่นั่งสอบให้นักเรียน โดยให้นักเรียนที่เรียนเก่งนั่งคู่กับนักเรียนที่เรียนอ่อน

(2) ผลกระทบต่อโรงเรียนและผู้บริหารโรงเรียน

การประเมินผลของกลุ่มโรงเรียนมีผลกระทบต่อชื่อเสียงของโรงเรียนและผู้บริหารของโรงเรียน การที่โรงเรียนได้คะแนนจากผลการประเมินผลอยู่ในลำดับที่ดี ๆ เป็นที่ภาคภูมิใจของคณะครูและนักเรียน ภาพที่ชัดเจนคือ ในการประเมินครั้งที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 โรงเรียนบ้านดงเหล็ก ได้อันดับ 1 ครูวิชาการโรงเรียนได้กล่าวหน้าเสาธง ในขณะที่เข้าแถวว่า "โรงเรียนเราสอบได้ที่ 1 ของกลุ่มเราควรมุมี่ใจ และรักษาสິงนี้เอาไว้ (นักเรียนปรบมือ) และจะมีการสอบอีกในวันที่ 4-5 นี้ ขอให้นักเรียน

ตั้งใจรักษาชื่อเสียงของโรงเรียน..." ดังนั้นในการประเมินผลของกลุ่มโรงเรียน โรงเรียนพยายามที่จะให้ทุกระดับขึ้นถึงเกณฑ์ร้อยละ 60 และเฉลี่ยทั้งโรงเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 อีกทั้งให้ผลการประเมินอยู่ในลำดับที่ต้น ๆ เพราะมีผลต่อการพิจารณา 2 ชั้น ในส่วนที่เป็นของกลุ่มโรงเรียน ในวันทดสอบผู้บริหารโรงเรียน (หัวหน้าสำนักงาน ผู้ช่วย อาจารย์ใหญ่) กล่าวเน้นกับนักเรียนขณะเข้าแถวว่า "วันนี้มีการทดสอบ ให้นักเรียนตั้งใจทำ อย่าเล่น ให้ได้ที 1 ของกลุ่ม อย่าให้เสียชื่อของโรงเรียน (เพราะโรงเรียนได้ลำดับที่ 1 หรือที่ 2 มาตลอด) นอกจากผลกระทบบังคับแล้ว การประเมินผลของกลุ่มโรงเรียนยังส่งผลกระทบต่อโรงเรียน เพราะมีครูจำนวนหนึ่งซึ่งเป็นคณะทำงานศูนย์วิชาการ ต้องมาปฏิบัติหน้าที่ที่สำนักงานกลุ่ม เพื่อดำเนินการเกี่ยวกับการคัดเลือกข้อสอบ การจัดพิมพ์ข้อสอบ การโรเนียวข้อสอบ การโรเนียวกระดาษคำตอบ และการเย็บข้อสอบ

สรุป

การประเมินผลการเรียนเพื่อตรวจสอบมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนนี้เป็นภาระหน้าที่ของกลุ่มโรงเรียนที่มุ่งจะพัฒนาคุณภาพการศึกษาของนักเรียน โดยทำการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในวิชาต่าง ๆ ภาคเรียนละ 2 ครั้ง

การดำเนินการนี้กระทำในรูปของกลุ่มโรงเรียน โดยคณะทำงานศูนย์วิชาการกลุ่มเป็นผู้รับผิดชอบ คณะทำงานมอบหมายให้ครูในโรงเรียนต่าง ๆ ภายในกลุ่มเป็นผู้ออกข้อสอบและคณะทำงานทำหน้าที่คัดเลือกข้อสอบโดยมีเกณฑ์ว่าข้อสอบที่ใช้ต้องได้มาจากทุก ๆ โรงเรียน และครอบคลุมจุดประสงค์ตามตารางที่กำหนด

นอกจากนี้คณะทำงานศูนย์วิชาการยังมีหน้าที่เตรียมจัดพิมพ์ข้อสอบ และร่วมเป็นกรรมการดำเนินการสอบกับกลุ่มโรงเรียนด้วย จากการสังเกตพฤติกรรมของกรรมการคุมสอบ พบว่า การดำเนินการสอบไม่ค่อยมีระบบ ไม่มีการจัดที่นั่งสอบให้เด็ก ปล่อยให้เด็กดูคำตอบซึ่งกันและกัน ด้วยเหตุนี้ผลการสอบจึงปรากฏว่า นักเรียนส่วนใหญ่ได้คะแนนไม่แตกต่างกัน

การประเมินเพื่อตรวจสอบคุณภาพการศึกษา มีการรายงานผลการประเมินใน 2 ลักษณะ รายงานในรูปของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดย เปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนภายในกลุ่ม และรายงานเพื่อแจ้งผลการออกนิเทศในการตรวจสอบงานธุรการประจำชั้น

ของครู งานปรับปรุงห้องเรียน และการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่าอยู่ในระดับใด

การประเมินเพื่อตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนที่มีผลกระทบ

ต่อครูและผู้บริหารโรงเรียนโดยตรง เพราะนำไปเปรียบเทียบกับโรงเรียน

อื่น ๆ ฉะนั้นการประเมินผลแต่ละครั้งจึงสร้างความวิตกกังวลให้กับครูและผู้บริหารมาก

ด้วยเหตุดังกล่าวครูจึงช่วยเหลือนักเรียนด้วยการนำข้อสอบที่ครูออกให้กลุ่มมาเฉลย

แก่นักเรียนก่อนสอบ แนววิธีการให้นักเรียนตัดลอกคำตอบซึ่งกันและกัน ส่วนผู้บริหารจะ

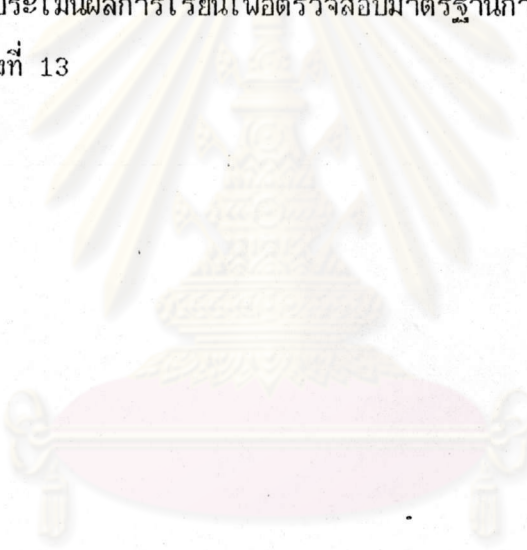
เข้มงวดและเน้นให้นักเรียนทราบว่ามีวิธีการสอบ ขอให้เด็กตั้งใจเพื่อชื่อเสียงของโรงเรียน

ข้อมูลจากการวิจัยเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนทั้ง 3 ลักษณะ กล่าวคือ

การประเมินผลการเรียนตามจุดประสงค์การเรียนรู้ การประเมินผลการเรียนปลายภาค

เรียน และการประเมินผลการเรียนเพื่อตรวจสอบมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน

สรุปได้ดังตารางที่ 13

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 13 ลักษณะการประเมินผลการเรียนของโรงเรียน

ลักษณะของการประเมิน ผลการเรียน	หน้าที่	ระยะเวลา ที่ประเมิน	การรายงาน ผลการประเมิน	ผู้เฝ้าติดตามผล	การนิเทศและ ติดตามผล	การปฏิบัติจริง ในห้องเรียน	ผลกระทบต่อครู และต่อโรงเรียน
1. การตรวจสอบความรู้ ผู้สอนและทักษะเบื้องต้น	ครูประจำวิชา	ก่อนสอน	บันทึกในสมุด ป.02 แต่ไม่มีการรายงาน ผล	ผู้บริหารโรงเรียน และประธานกลุ่ม โรงเรียน	ดูหลักฐาน ใน ป.02 (ไม่มีการติด ตามในห้องเรียน)	ไม่มี	ไม่มี
2. การประเมินระหว่าง เรียน							
2.1 การประเมินจุด ประสงค์การเรียน ผู้	ครูประจำวิชา	ตามปฏิทิน การวัดจุดประ สงค์ ที่สปอ. กำหนด	บันทึกในแบบเก็บข้อมูล ในป.02 และรายงาน ผลในป.02 ให้หน้ เรียนและผู้ปกครอง ทราบ	ผู้บริหารโรงเรียน และประธานกลุ่ม โรงเรียน	ดูหลักฐานใน แบบเก็บข้อมูล และในป. 02 (ไม่มีการติด ตามในห้องเรียน)	มีแต่ไม่ครบทุก จุดประสงค์และ ไม่เป็นไปตาม ปฏิทินการวัด	มีแต่ค่อนข้าง น้อย
2.2 การตรวจสอบ คุณภาพ	กลุ่มโรงเรียน	2ครั้ง/ภาคเรียน	เปรียบเทียบ ผลการสอบกับเกณฑ์ และเปรียบเทียบ ภายในกลุ่มโรงเรียน	ประธานกลุ่ม และคณะกรรมการ กลุ่มโรงเรียน	การทดสอบ	มี/2ครั้ง/ ภาคเรียน	มี/ครู/ความดีความชอบ มี/โรงเรียน/ผู้บริหาร โรงเรียน
3. การประเมินปลาย ภาคเรียน	คณะกรรมการ การประเมินคก ษาอำเภอ (ผ่านกลุ่มโรง เรียน)	ปลายภาค (3 ภาคเรียน/ ปี)	เปรียบเทียบผลการสอบ - เกณฑ์ - ภายในกลุ่มโรง เรียน - ระหว่างกลุ่ม	ผู้บริหารโรงเรียน และคณะครูโรงเรียน อื่นหรือคณะครูใน โรงเรียน	การทดสอบ	มี/1ครั้ง/ ภาคเรียน	มี/ครู/การส่งครูเข้าอบรม มี/โรงเรียน/ผู้บริหาร โรงเรียน มี/กลุ่ม/ประธานกลุ่ม โรงเรียน

จากตารางที่ 13 พบว่า เมื่อนำหลักการและวิธีการประเมินผลการเรียนไปสู่การปฏิบัติจริงในโรงเรียนและในห้องเรียนยังมีบางสิ่งบางอย่างที่ไม่ได้นำไปสู่การปฏิบัติจริง เช่น การตรวจสอบความรู้พื้นฐานและทักษะเบื้องต้น และยังมีบางสิ่งบางอย่างที่ไม่ได้ปฏิบัติกันอย่างจริงจัง เช่น การประเมินจุดประสงค์การเรียนรู้ การนิเทศและการติดตามผล ตลอดจนผู้บริหารและครูยังเห็นความสำคัญของการประเมินผลปลายภาคเรียน และการประเมินผลเพื่อตรวจสอบคุณภาพมากกว่าการประเมินจุดประสงค์การเรียนรู้ และการตรวจสอบความรู้พื้นฐานและทักษะเบื้องต้น

2. ปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อพฤติกรรมการประเมินของครู

จากการที่ผู้วิจัยได้เข้าไปสังเกตอย่างมีส่วนร่วมในการประเมินผลของครูในโรงเรียนประถมศึกษา ก็พบข้อเท็จจริงประการหนึ่งว่า พฤติกรรมการประเมินของครูขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหรือปัจจัยภายนอกหลายประการ ได้แก่ ผู้บริหาร และระบบการบริหาร ผู้ปกครองของเด็กและนักเรียน รายละเอียดของแต่ละปัจจัยดังกล่าวมีดังต่อไปนี้

2.1 ผู้บริหารและระบบการบริหาร

ผู้บริหารและระบบการบริหารมีผลกระทบต่อพฤติกรรมการประเมินผลของครูมาก กล่าวคือ

2.1.1 ผู้บริหารระดับจังหวัด อำเภอ กลุ่มโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย คณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด คณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอ คณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน ได้กำหนดนโยบายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนไว้ว่า ทุกโรงเรียนจะต้องมีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60 โดยจะต้องให้มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้นี้ ทักษะภาษาไทย คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 65 ทักษะคณิตศาสตร์คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 55 สปช. คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 70 สสน. คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 70 กพอ. คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 70 และภาษาอังกฤษ คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 55 ซึ่งเป็นเกณฑ์เป้าหมายที่ผู้สอนสมควร

นอกจากนี้ คณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอยังได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพประถมศึกษาในปี 2531 ไว้ว่า แต่ละโรงเรียนจะต้องมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นจากปีการศึกษา 2530 ไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ของทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

นโยบายและเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษาดังกล่าว มุ่งที่จะให้แต่ละโรงเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น เป็นการยกระดับมาตรฐานการศึกษาในท้องถิ่นโดยตรง เพื่อให้เป้าหมายและนโยบายนี้บรรลุ ผู้บริหารในระดับจังหวัดได้เน้นในที่ประชุมอบรมสัมมนาของกลุ่มโรงเรียนว่า ถ้าโรงเรียนใดมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60 จังหวัดจะพิจารณาความดีความชอบเป็นกรณีพิเศษ

นโยบายและเป้าหมายดังกล่าวข้างต้น นับว่ามีผลกระทบต่อพฤติกรรมกรรมการประเมินผลของครูในโรงเรียนเป็นอย่างมาก พฤติกรรมของครูที่สังเกตได้มีดังนี้

(1) ครูมีความวิตกกังวลต่อการประเมินผลการเรียน เพื่อตรวจสอบมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน และการประเมินผลการเรียนปลายภาคเรียน ความวิตกกังวลดังกล่าว ทำให้ครูมีพฤติกรรมต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือนักเรียน กล่าวคือ ครูนำข้อสอบเก่าหรือข้อสอบวัดจุดประสงค์มาทบทวนให้นักเรียน ครูนำข้อสอบที่ได้รับมอบหมายให้ออกข้อสอบมาเฉลยให้นักเรียน ครูจัดที่นั่งสอบให้นักเรียนที่เรียนอ่อนนั่งคู่กับนักเรียนที่เรียนเก่ง ครูนัดแนะให้นักเรียนช่วยเหลือกัน ครูเดินบอกคำตอบให้นักเรียน

(2) ครูมีวิธีการดำเนินการสอบที่ไม่เป็นระบบ ไม่เคร่งครัดในการควบคุมการสอบ ปล่อยปละละเลยให้นักเรียนดูคำตอบซึ่งกันและกัน

พฤติกรรมของครูดังกล่าว ทำให้การประเมินผลการเรียนขาดความเป็นปรนัย ผลของการประเมินไม่ใช่ตัวบ่งชี้ที่แท้จริงของความสามารถของนักเรียน

2.1.2 การนิเทศและการติดตามผลของผู้บริหาร ผู้บริหารตั้งแต่ระดับจังหวัด อำเภอ กลุ่มโรงเรียน และโรงเรียน ไม่ได้ให้ความสนใจ ไม่ได้เอาใจใส่ต่อการนิเทศ และการติดตามผล การปฏิบัติหน้าที่ของครูในโรงเรียน ไม่มีการนิเทศและติดตามผลในห้องเรียน ไม่มีการตรวจสอบและไม่ได้ติดตามว่าสิ่งที่ครูบันทึกไว้เนั้นมีการปฏิบัติจริงหรือไม่ ถึงแม้ว่าจะมีการนิเทศและติดตามผลของคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียน ภาคเรียนละ 2 ครั้ง แต่การนิเทศและติดตามผลมีลักษณะเป็นการตรวจสอบงานธุรการประจำชั้นว่าครูปฏิบัติหน้าที่ได้ครบถ้วนและเป็นปัจจุบันหรือไม่ ไม่มีการนิเทศและติดตามผลในห้องเรียน ไม่มีการตรวจสอบสิ่งที่ครูบันทึกไว้ และการนิเทศของคณะกรรมการกลุ่มโรงเรียนมีการแจ้งล่วงหน้าให้ครูในโรงเรียนทราบ

การนิเทศและการติดตามผลของผู้บริหารดังกล่าว มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการประเมินของครู กล่าวคือ

(1) ครูไม่ได้เอาใจใส่และไม่ได้สนใจต่อการประเมินผลการเรียนตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ดังนั้น การประเมินผลการเรียนตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ครูจึงไม่ได้ปฏิบัติกันอย่างจริงจัง ไม่ได้ปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ไม่ได้ปฏิบัติอย่างเป็นปรนัย ไม่ได้ปฏิบัติให้สัมพันธ์กับการเรียนการสอน ผลการประเมินไม่ได้นำไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน ไม่มีการสอนซ่อมเสริม

(2) ครูใช้วิธีการประเมินผลการเรียนตามจุดประสงค์การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการกระทำกันมากในช่วง 1-2 วันก่อนการตรวจสอบของผู้บริหาร ครูบางท่านนำกลับไปทำที่บ้าน การประเมินจึงมีลักษณะเป็นการประเมินตามภาระหน้าที่เพื่อการตรวจสอบของผู้บริหาร

2.1.3 ผู้บริหารมีการรายงานผลการประเมินในลักษณะการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างโรงเรียน และระหว่างกลุ่มโรงเรียน กล่าวคือ ในการประเมินผลการเรียนเพื่อตรวจสอบมาตรฐานของโรงเรียน มีการนำผลการประเมินไปเปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนว่าโรงเรียนใดมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นอันดับ 1 และในการประเมินผลปลายภาคเรียนมีการนำผลการประเมินไปเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มโรงเรียนว่ากลุ่มโรงเรียนใดมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดี และอยู่ในอันดับที่เท่าไรของกลุ่ม การนำผลการประเมินไปเปรียบเทียบดังกล่าว มีผลกระทบต่อชื่อเสียงของกลุ่มโรงเรียน ชื่อเสียงของโรงเรียน และชื่อเสียงของครูในโรงเรียน ดังนั้นจึงมีผลต่อพฤติกรรมกรรมการประเมินของครู ทำให้ครูมีพฤติกรรมต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือนักเรียน เช่น ครูไม่เคร่งครัดในการดำเนินการสอบ ครูนำข้อสอบเก่ามาทบทวนให้นักเรียน ครูนำข้อสอบที่ได้รับมอบหมายให้ออกข้อสอบมาเฉลยให้นักเรียน ครูนัดแนะให้นักเรียนช่วยเหลือนักเรียน ครูจัดที่นั่งสอบให้นักเรียนอ่อนนั่งสอบคู่กับนักเรียนที่เรียนเก่ง ครูเติมบอกคำตอบให้กับนักเรียน

2.2 ผู้ปกครองนักเรียน

ผู้ปกครองนักเรียนมีฐานะทางเศรษฐกิจไม่เอื้ออำนวยในการส่งเสียลูกให้เรียนต่อในระยะยาว ผู้ปกครองนักเรียนประมาณร้อยละ 80 ไม่ให้ลูกเรียนต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษา ผู้ปกครองยังมองไม่เป็นประโยชน์ของการศึกษาต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษา เมื่อลูกเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้ปกครองจะให้ลูกออกจากโรงเรียนมาช่วยทำงาน ดังนั้นผู้ปกครองจึงไม่ค่อยสนใจและไม่ได้เอาใจใส่ต่อการเรียนของลูก เมื่อลูกเรียนอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษา สภาพของผู้ปกครองดังกล่าวมีผลกระทบต่อความรู้สึกของครู ทำให้มีผลต่อ

พฤติกรรมการสอนของครู และมีผลต่อพฤติกรรมการประเมินของครู ทำให้ครูมีพฤติกรรม การประเมินเพื่อช่วยเหลือนักเรียนให้นักเรียนเจตน์ประถมิศึกษาปีที่ 6 ภายในระยะเวลา ที่กำหนด เช่น ครูให้คะแนนนักเรียนแต่ละคนในการวัดจุดประสงค์แต่ละจุดประสงค์ก่อนเข้าห้อง สูง ครูให้คะแนนนักเรียนผ่านจุดประสงค์แต่ละจุดประสงค์ โดยที่ไม่มี การวัดผล นอกจากนั้น ผลของการประเมินนักเรียน ครูไม่ได้นำมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน ครูไม่ได้ นำมาใช้ในการพัฒนา นักเรียน ครูไม่ได้จัดการสอนซ่อมเสริม

2.3 นักเรียน

สภาพของนักเรียนเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อพฤติกรรมการประเมินของครู นักเรียนภายในห้องเรียนมีความสามารถค่อนข้างจะแตกต่างกัน นักเรียนบางคนไม่พร้อมที่จะ เรียนในระดับชั้นเรียน เช่น นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีนักเรียนบางคนที่ยัง อ่านหนังสือไม่ได้ นักเรียนบางคนเขียนหนังสือไม่ถูก แม้แต่ นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีนักเรียนบางคนต้องประสมคำที่ละคำถึงจะอ่านหนังสือได้ ความไม่พร้อมของนักเรียน ดังกล่าว ประกอบนักเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่ค่อยสนใจเรียน ไม่เอาใจใส่ในการเรียน ไม่ชอบทำการบ้าน มีผลกระทบต่อความรู้สึกของครู ครูในชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ได้กล่าวว่า "...นักเรียนพวกนี้มองไม่เห็นอนาคตของตนเอง รู้แต่จะจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ไปก็ออกไป ช่วยพ่อแม่ทำนา หรือไปขายแรงงาน นักเรียนไม่ชอบมาโรงเรียน ครูก็ต้องช่วยกันไป เรื่อยจาก ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นักเรียนที่เรียนต่อมีน้อย..." ครูที่สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ได้พูดว่า "...สภาพของนักเรียนที่ไม่มาสอน ให้เอาอะไร มากก็ไม่เอามา บอกว่าไม่มีไม่พร้อม ลืม ไม่เหมือนที่บ้าน ถึงแม้จะไกลแต่พ่อแม่เขาเตรียม พร้อมให้ลูกมากกว่านี้ ทำให้ครูไม่อยากสอน ไม่อยากให้นักเรียนได้ดี ..." ครูอีกท่านระบาย ว่า "... ไม่อยากสอนเด็กพวกนี้ เพราะต้อ โง่ ไม่สนใจเรียนเอาแต่เล่น สอนไปก็ไม่ได้ดี ต้องให้ค่าเสียก่อน สอนพอผ่าน ๆ ไปจะได้หรือไม่ได้ไม่สนใจ..."

ความรู้สึกดังกล่าวมีผลกระทบต่อพฤติกรรมการสอนของครู และมีผลต่อพฤติกรรมกา รประเมินของครู ครูจึงมีพฤติกรรมการประเมินเพื่อให้นักเรียนเลื่อนชั้นโดยอัตโนมัติ และเลื่อน ชั้นไปเรื่อย ๆ จนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ครูไม่ได้ทำการประเมินอย่างจริงจัง ในบางครั้ง ครูให้นักเรียนผ่านจุดประสงค์โดยไม่มี การวัดผล ครูไม่ได้นำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุง และพัฒนา นักเรียน

สรุป

ผู้บริหารและระบบการบริหารมีผลกระทบต่อพฤติกรรมกรรมการประเมินของครูมาก เพราะผู้บริหารในรูปคณะกรรมการระดับจังหวัด อำเภอ และระดับกลุ่มโรงเรียน ได้กำหนดนโยบายและเป้าหมายของการพัฒนาการศึกษาไว้ว่า นักเรียนทุกโรงเรียนจะต้องมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60 และกำหนดว่าในปีการศึกษา 2531 แต่ละโรงเรียนจะต้องมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นจากปีการศึกษา 2530 ไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ของทุกกลุ่มประสบการณ์ นโยบายและเป้าหมายนี้ได้สร้างคามวิตกกังวลแก่ครูในการประเมินผลเพื่อตรวจสอบมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนและการประเมินผลการเรียนปลายภาคเรียนเป็นอย่างมาก และด้วยเหตุนี้จึงทำให้ครูได้นำข้อสอบที่ตนเองเป็นผู้ออกมาเฉลยให้แก่เด็กก่อนสอบ และให้เด็กคัดลอกคำตอบซึ่งกันและกัน ครูเดินบอกคำตอบเด็กด้วยตัวครูเอง นอกจากนี้การดำเนินการสอบก็เป็นอย่างไม่มีระบบ ไม่เคร่งครัดในการคุมสอบ พฤติกรรมดังกล่าวทำให้การประเมินผลมีลักษณะที่ขาดความเป็นปรนัย

นอกจากนโยบายและเป้าหมายของคณะกรรมการบริหารระดับต่าง ๆ ที่ต้องการจะยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กแล้ว การนิเทศและการติดตามผลของผู้บริหารก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมกรรมการประเมินผลการเรียนของครู เท่าที่พบการนิเทศและติดตามผลของผู้บริหาร ไม่ว่าจะเป็นระดับจังหวัด อำเภอ กลุ่มโรงเรียน หรือโรงเรียนก็ตาม ไม่ได้กระทำอย่างจริงจัง ขาดความต่อเนื่อง ไม่มีการติดตามผล ปัจจัยดังกล่าวจึงทำให้ครูไม่ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการประเมินผลการเรียนตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ครูไม่ปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ไม่ได้ปฏิบัติอย่างเป็นปรนัยและไม่ได้นำผลการประเมินไปช่วยเหลือสอนซ่อมเสริมเด็กตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้แต่เดิม ยิ่งกว่านี้ผลการประเมินของครูยังกระทำไปเพื่อรอให้ผู้มาตรวจสอบมากกว่า เพื่อประโยชน์ต่อการเรียนการสอน

การที่ผู้บริหารรวบรวมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของแต่ละโรงเรียนออกมาในรูปรายงาน ซึ่งมีการเปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนมีน้ำหนักเป็นองค์ประกอบหรือปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งต่อพฤติกรรมของครู เพราะการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ดังกล่าวมีผลกระทบต่อชื่อเสียงของโรงเรียนเป็นตัวบ่งชี้ถึงประสิทธิภาพการสอนของครู ฉะนั้นครูจึงมักจะมีพฤติกรรมในรูปของการช่วยเหลือเด็กของตนในขณะสอบ เพื่อให้ได้คะแนนสูง ๆ

ในด้านผู้ปกครองของนักเรียน เนื่องจากฐานะทางเศรษฐกิจสังคมของผู้ปกครองไม่ถืออำนาจต่อการศึกษาต่อในระดับสูงของลูก ๆ ประกอบกับผู้ปกครองไม่เห็นประโยชน์ของการ

ศึกษา ไม่สนใจต่อการศึกษาเล่าเรียนของลูก ๆ ด้วยเหตุนี้ครูจึงไม่ค่อยสนใจหรือเอาใจใส่ต่อการสอบ และการประเมินผลเท่าที่ควร ตรงข้ามครูกลับพยายามที่จะประเมินผลให้เด็กผ่านจุดประสงค์โดยที่ไม่มีการวัด

ส่วนในด้านนักเรียน ความแตกต่างระหว่างผู้เรียน เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อพฤติกรรมการประเมินผลของครู นักเรียนในโรงเรียนที่ผู้วิจัยไปศึกษามีความแตกต่างกันในด้านต่าง ๆ มาก บางคนไม่พร้อมที่จะเรียน หรือบางคนมีความสามารถต่ำมาก ขณะที่อีกคนมีความสามารถสูง ประกอบกับความไม่สนใจ และไม่เอาใจใส่ต่อการเรียนของเด็ก ครูจึงมักจะประเมินให้เด็กผ่านจุดประสงค์ เพื่อให้เลื่อนชั้นไปโดยอัตโนมัติ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย